

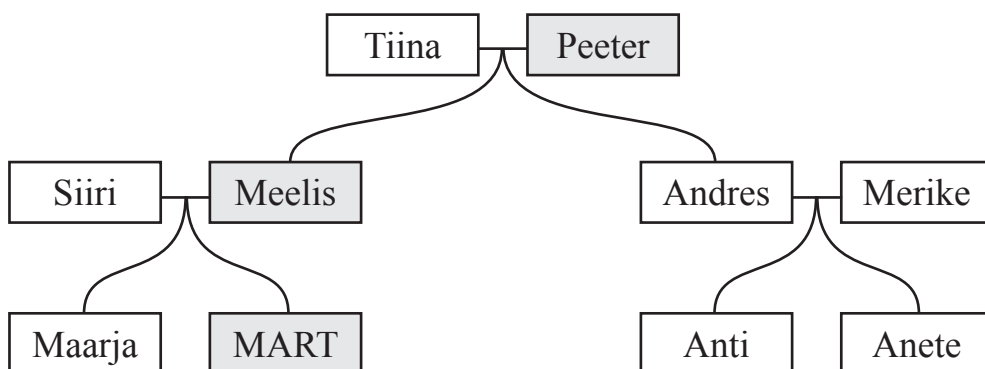
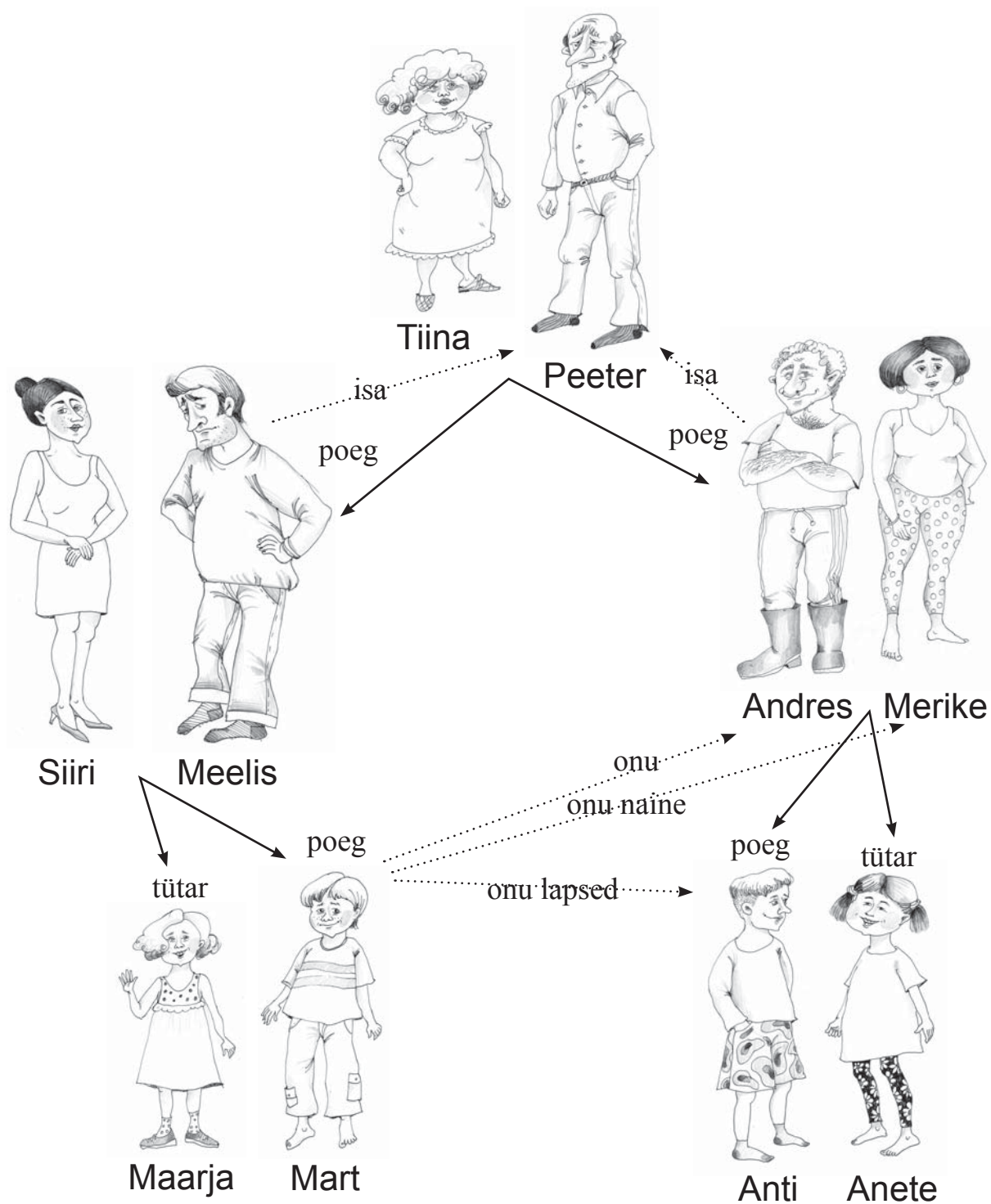

Krista Sunts

EESTI KEELE LUGEMIK- TÖÖRAAMAT

5. KLASSILE

II osa

Krista Sunts

EESTI KEELE LUGEMIK- TÖÖRAAMAT

5. KLASSILE

II osa

Tallinn 2015

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Hariduslike erivajadustega
õpilaste õppevara arendamine

Krista Sunts

Eesti keele lugemik-tööraamat 5. klassile II osa (kolmas trükk)

Lugemik-tööraamat vastab põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppele

Konsultant Karl Karlep

Retsenseerinud Piret Soodla, Leelo Veski

Toimetaja: Kairit Henno

Küljendaja: Kairi Kullasepp

Illustraator: Piret Tagel

Raamatu väljaandmist on toetanud Euroopa Sotsiaalfond ja Eesti riik programmi „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara arendamine“ kaudu.

Programmi viib ellu SA Innove.

Teostus:

AS Atlex

Kivi 23

51009 Tartu

Tel 734 9099

Faks 734 8915

atlex@atlex.ee

Kõik õigused kaitstud. Igasugune autoriõigusega kaitstud materjali ebaseaduslik paljundamine ja levitamine toob kaasa seaduses ette nähtud vastutuse.

Autoriõigus: SA Innove, autorid 2016

ISBN 978-9949-513-42-0 (kogu teos)

ISBN 978-9949-513-46-8 (2. osa)

ISBN 978-9949-513-43-7 (kogu teos: pdf)

ISBN 978-9949-513-47-5 (2. osa: pdf)

SISUKORD

1. Mardi uued sõbrad	5
2. Mardi otsus	13
3. Vanaisa on hea. A. Lindgreni järgi	18
4. Mardipäev	24
5. Noorpagana lood. H. Käo järgi	35
6. Mart saab meeskonna dressid	41
7. Usu endasse! SEMU intervjuu G. Kanteriga	51
8. Mardi sünnipäev	55
9. Pühade tulekul. J. Oro	61
10. Hansuke ja Greteke. Muinasjutt	64
11. Piparkookide küpsetamine	78
12. Jõululuuletused	86
Oi, kui hea! L. Tungal	
Ei oska salmi. U. Sikemäe	
13. Jõulupuu	87
14. Mardi jõulukalender	91
 Nuputamiseks	 94
Meenutame loetud jutte	101

1. MARDI UUED SÕBRAD – I

Uues koolis ei olnud Mardil veel sõpru. Poiss tundis end üksikuna ja mõtles sageli oma sõbrale Raulile.

1 Kolmapäeval hakkas Mart koolist koju minema. Tema juurde tulid Henri ja Taavi. Mart tundis poisse, sest Henri ja Taavi elasid naabermajas. Üle-eile mängis Mart koos nendega hoovil jalgpalli. Henri ja Taavi olid paar aastat Mardist vanemad ja õppisid seitsmendas klassis. Poisid kutsusid Marti metsa onni vaatama. Mart tahtis küll koju minna, kuid nõustus siiski metsa minema.

2 Kooli lähedal metsatukas oli poistel okstest ja laua-juppidest onn. Mart jõudis koos Henri ja Taaviga onni juurde. Onnis istusid kaheksanda klassi poisid Priit, Margo ja Kristo. Neil kõigil tossasid suus sigaretid. Priit ulatas Taavile suitsupaki. Taavi võttis ühe sigareti ja andis karbi edasi Mardile. Mart aga andis suitsupaki kohe Henrile edasi. Taavi ja Henri süütasid sigaretid ja vaatasid küsiva pilguga Mardi poole.

Margo küsis Mardilt: “Mis mees sina oled, et sulle meie pakutud suitsud ei kõlba?”

Mart läks näost punaseks ja kogeles vastuseks: “Ma ... ma ei suitseta. Pole veel ära õppinud!”

Nüüd hakkasid kõik poisid naerma. “Näe, kus tita! Sind tuleb siis õpetada!” lausus Margo.

MARDI UUED SÕBRAD – I

Uues koolis ei olnud Mardil veel sõpru. Poiss tundis end üksikuna ja mõtles sageli oma sõbrale Raulile.

1. Mõtle ja vasta.

1. Miks tundis Mart end üksikuna?
2. Kes oli Raul?

1 Kolmapäeval hakkas Mart koolist koju minema. Tema juurde tulid Henri ja Taavi. Mart tundis poisse, sest Henri ja Taavi elasid naaber-majas. Üle-eile mängis Mart koos nendega hoovil jalgpalli. Henri ja Taavi olid paar aastat Mardist vanemad ja õppisid seitsmendas klassis. Poisid kutsusid Marti metsa onni vaatama. Mart tahtis küll koju minna, kuid nõustus siiski metsa minema.

2. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest leidsid vastuse.

1. Millal Henri ja Taavi Mardi juurde tulid? ☐
2. Mitmenda klassi poisid olid Henri ja Taavi? ☐
3. Kus elasid Henri ja Taavi? ☐
4. Mida oli teinud Mart koos Henri ja Taaviga? ☐
5. Milleks poisid kutsusid Mardi kaasa? ☐
6. Millest Mart loobus, kui poistega metsa kaasa läks? ☐

3. Tee ühest lausest mitu.

1. *Mart tundis end üksikuna ja mõtles sageli oma sõbrale Raulile.*

Mart tundis

Tal oli sõber

Poiss mõtles

2. *Kolmapäeval hakkas Mart koolist koju minema, kui tema juurde tulid Henri ja Taavi.*

Oli

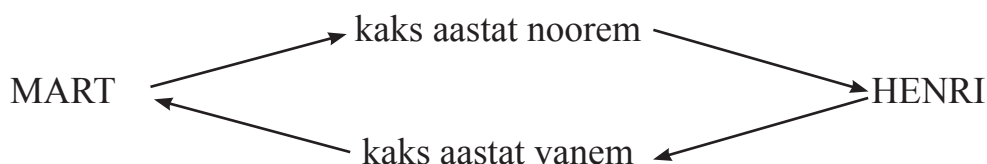
Mart hakkas
Henri ja Taavi

3. *Mart tahtis koju minna, kuid nõustus poistega metsa minema.*

Mart tahtis

Mart oli nõus

4. Koosta skeemi abil neli lauset.

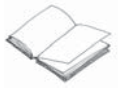
1. Mart on kaks aastat noorem kui
2. Henri on kaks aastat
3. Mart on Henrist kaks aastat
4. Henri on

2 Kooli lähedal metsatukas oli poistel okstest ja laua-juppidest onn. Mart jõudis koos Henri ja Taaviga onni juurde. Onnis istusid kaheksanda klassi poisid Priit, Margo ja Kristo. Neil kõigil tossasid suus sigaretid. Priit ulatas Taavile suitsupaki. Taavi võttis ühe sigareti ja andis karbi edasi Mardile. Mart aga andis suitsupaki kohe Henrile edasi. Taavi ja Henri süütasid sigaretid ja vaatasid küsiva pilguga Mardi poole.

Margo küsis Mardilt: “Mis mees sina oled, et sulle meie pakutud suitsud ei kõlba?”

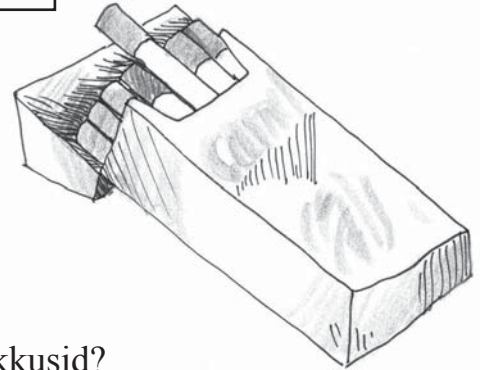
Mart läks näost punaseks ja kogeles vastuseks: “Ma ... ma ei suitseta. Pole veel ära õppinud!”

Nüüd hakkasid kõik poisid naerma. “Näe, kus tita! Sind tuleb siis õpetada!” lausus Margo.

5. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest leidsid vastuse.

1. Kus asus poiste onn? ☐
2. Millest oli poiste onn ehitatud? ☐
3. Mitmenda klassi poisid olid Priit, Margo ja Kristo? ☐
4. Mille andis Priit Taavile? ☐
5. Kes sai järgmisena sigaretipaki enda kätte? ☐
6. Mida tegi Mart suitsupakiga? ☐

6. Mõtle ja vasta.

1. Mida võisid poisid Mardist arvata, et talle suitsu pakkusid?
2. Mis pilguga Henri ja Taavi Mardi poole vaatasid, kui poiss suitsust keeldus?
3. Miks Mart punastas ja kogeleva hakkas?
4. Mille tõttu poisid naerma hakkasid?
5. Mis tunne võis olla Mardil, kui kõik tema üle naersid?
6. Mida võisid poisid Mardist arvata?
7. Mida poisid lubasid teha?

7. Mõtle ja arutle koos Miku ja Mariga.

Mulle tundus, et Henri ja Taavi teadsid, et kaheksanda klassi poisid teevad onnis suitsu. Nad kutsusid Mardi kaasa. Poisid tahtsid teada, kas Mart suitsetab.

Kindlasti teadsid selle onni asukohta peale Henri ja Taavi veel teisedki poisid. Nad võisid juhuslikult samal ajal onni sattuda.

Nagu mina aru sain, polnud suitsetamine Henrile ja Taavile võõras. Küllap poisid siiski teadsid, milleks nad sinna onni läksid.

Mart ei tahtnud suitsu vastu võtta. Poisid nimetasid teda titaks ja naersid ta üle. Mart oli kimbatuses ega teadnud, mida teha.

Ma arvan, et ta tahtis täitsamees olla ja võttis pakutud sigareti ikkagi vastu.

8. Leia ja jooni lausesse sobivad sõnad. Loe laused.

1. Henri ja Taavi	meelitasid kutsusid tirisid	Mardi onni vaatama.
2. Suured poisid	tõmbasid pahvisid tossasid kiskusid	metsaonnis suitsu.
3. Mart	ei tahtnud mõtles ei osanud	suitsu teha.

9. Tee kokkuvõtte. Täienda lauseid ja räägi juhtunust.

Kolmapäeval tulid ...

Henri ja Taavi õppisid ...

Poisid kutsusid ...

Mart läks ...

Onnis olid ...

Henri ja Taavi ...

Poisid pakkusid ...

Mart keeldus ... ja teised poisid ...

Henri ja Taavi kutsusid Mardi metsa onni vaatama. Kaheksanda klassi poisid pakkusid noorematele suitsu. Kui Mart ei tahtnud suitsu vastu võtta, siis poisid narrisid teda ja naersid.

MARDI UUED SÕBRAD – II

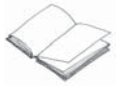
1 Kristo süütas sigareti ja ulatas Mardile. Mart kõhkles kaua, kuid võttis siiski vastu. Mart proovis, kuid kohe esimene mahv lõi hinge kinni ja poiss hakkas köhima. Poisid ainult naersid. Kristo ütles: “Kohe näha, et esimene kord! Tõmba, tõmba, küll ära harjud!” Mart ei tahtnud enam poiste naeru alla sattuda ja püüdis vapralt suitsu teha. Meeldiv see polnud: suus oli mõru maik ja kurgus kipitas. Peagi hakkas silmist vett jooksuma, kuid Mart kiskus suitsu lõpuni. Sellega teenis ta kaaslaste heakskiidu. Mardi pea valutab ja enese-tunne oli väga kehv. Keegi ei pannud tähele, kui Mart vaikselt onni juurest eemale kõndis.

2 Poiss kartis koju minna, sest suitsulehk võis ta reeta. Mart leidis koolikotist mõned nätsud ja pistis need suhu. Aeglaselt lonkis Mart kodu poole. Tema peas keerlesid murelikud mõtted. Mida ma ütlen, kui poisid jälle kaasa kutsuvad? Kas vanemad saavad teada, et ma suitsu tegemas käisin? Äkki keegi kaebab õpetajale, et poisid metsas suitsu tegid?

MARDI UUED SÕBRAD – II

1 Kristo süütas sigareti ja ulatas Mardile. Mart kõhkles kaua, kuid võttis siiski vastu. Mart proovis, kuid kohe esimene mahv lõi hinge kinni ja poiss hakkas köhima. Poisid ainult naersid. Kristo ütles: “Kohe näha, et esimene kord! Tõmba, tõmba, küll ära harjud!” Mart ei tahtnud enam poiste naeru alla sattuda ja püüdis vapralt suitsu teha. Meeldiv see polnud: suus oli mõru maik ja kurgus kipitas. Peagi hakkas silmist vett jooksuma, kuid Mart kiskus suitsu

lõpuni. Sellega teenis ta kaaslaste heakskiidu. Mardi pea valutas ja enese-tunne oli väga kehv. Keegi ei pannud tähele, kui Mart vaikselt onni juurest eemale kõndis.

1. Vasta küsimustele.

1. Milleks süütas Kristo sigareti?
2. Mis sõnaga on nimetatud Mardi kahtlusi sigareti vastu võtmisel?
3. Mida tundis Mart, kui oli esimese mahvi suitsu tõmmanud?
4. Mis sundis Marti suitsu edasi tõmbama?
5. Millega Mart saavutas kaaslaste heakskiidu?
6. Miks Mart onni juurest lahkus?

2. Mida tundis Mart esimest suitsu tõmmates? Leia laused ja loe.

- lõi hinge kinni
- hakkas köhima
- mõru maitse
- kurk kipitas
- silmist jooksis vett
- pea valutas
- kehv enesetunne

3. Loe laused. Asenda sulgudes olev sõna tekstist leituga. Loe uuesti.

1. Mart (*oli kahevahel*), enne kui sigareti vastu võttis.
2. Esimene (*suitsupahvak*) lõi poisi hinge kinni.
3. Mardi suus oli mõru (*maitse*)
4. Poisil oli paha olla, kuid ometi (*tõmbas*)ta suitsu lõpuni.

2 Poiss kartis koju minna, sest suitsulehk võis ta reeta. Mart leidis koolikotist mõned nätsud ja pistis need suhu. Aeglaselt lonkis Mart kodu poole. Tema peas keerlesid murelikud mõtted. Mida ma ütlen, kui poisid jälle kaasa kutsuvad? Kas vanemad saavad

teada, et ma suitsu tegemas käisin? Äkki keegi kaebab õpetajale, et poisid metsas suitsu tegid?

4. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest leidsid vastuse.

1. Mis võis Mardi arvates suitsutegemise reeta? ☐
2. Mis võis suitsulõhna peitmiseks hea olla? ☐
3. Mil viisil Mart kodu poole liikus? ☐

5. Mõtle ja vasta.

1. Milleks Mart nätsu näris?
2. Missugust liikumist märgib sõna **lonkis**?
3. Mida Mart oli teinud, et tema pead vaegasid murelikud mõtted?
4. Keda Mart võis karta?

6. Leia ja loe laused.

1. Mart kartis, et vanemad tunnevad tema juures suitsulõhna.
2. Mart ei teadnud, mida järgmisel korral poistele ütelda.
3. Mart kartis, et vanemad saavad suitsutegemisest teada.
4. Mart arvas, et õpetajad saavad poiste metsas käigust teada.

7. Räägi Mardi esimesest suitsetamisest. Vajadusel kasuta abiks sõnaühendeid.

- *tahtis koju minna, kutsusid metsa, Mart nõustus*
- *jõudsid onni, tegid suitsu, pakkusid Mardile, keeldus sigaretist, hakkasid naerma, lubasid õpetada*
- *ulatas Mardile, köhkles kaua, võttis vastu, hakkas köhima, poisid naersid, oli vapper, tegi lõpuni, oli paha olla, lahkus vaikselt*
- *kartis minna, näris nätsu, lonkis koju, oli mures*

2. MARDI OTSUS

1 Mart jõudis hilja koju. Isa vaatas telerit ja ema askeldas köögis. Mart hüüdis, et oli raamatukogus ja unustas end seal lugema. Poiss kurtis peavalu ja keeldus õhtusöögist. Ta kiirustas oma tuppa õppima. Mardil seekord vedas. Selle kohta öeldakse, et läks õnneks. Kodused ei saanud Mardi suitsu-tegemisest teada.

2 Teiste poiste käsi nii hästi ei käinud. Vene keele õpetaja jalutas koeraga ja sattus onni juurde. Ta tundis suitsulõhna ja läks onni vaatama. Järgmisel päeval kuulis Mart koolis, et poisid käisid direktori juures ja said karistuse. Mart ei julgenud iitsatada, et ka tema oli onnis käinud. Poiss tegi kindla otsuse: nende poistega ta ei sõbrune, vaid leiab endale huvitava tegevuse.

3 Järgmisel päeval tegi Mart juttu oma klassivenna Rasmusega. Rasmus käis suusa-treeningutel ja ta kutsus reedel Mardi kaasa.

Esimeses tunnis lapsed jooksid ja tegid venitusharjutusi. Mart püüdis kõiki harjutusi kaasa teha. Siis rääkis treener treeninguplaanidest ja talvel toimuvatest võistlustest. Selgus, et Rasmuse isa Margus on suusa-treener. Kõikidel lastel olid seljas uhked dressid. Pluusi seljal oli kiri: SALU TEAM. Esimene sõna – Salu – oli treeneri perekonnanimi. Ka Kasesalu kooli nimes on see sõna peidus. *Team* (tiim) oli Mardile võõras sõna. Inglise keele õppijad teadsid, et see sõna tähendab meeskonda.

Mart jäi esimese trennipäevaga rahule. Ta otsustas ühineda SALU TEAMiga ja usinasti harjutada. Poiss unistas salamisi ka ilusast treening-dressist.

MARDI OTSUS

1 Mart jõudis hilja koju. Isa vaatas telerit ja ema askeldas köögis. Mart hüüdis, et oli raamatukogus ja unustas end seal lugema. Poiss kurtis peavalu ja keeldus õhtusöögist. Ta kiirustas oma tuppa õppima. Mardil seekord vedas. Selle kohta öeldakse, et läks õnneks. Kodused ei saanud Mardi suitsu-tegemisest teada.

1. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest vastuse leidsid.

1. Mida tegid ema ja isa, kui Mart koju jõudis? ☐
2. Millega põhjendas Mart oma hilist kojutulekut? ☐
3. Millega põhjendas Mart õhtusöögist loobumist? ☐
4. Mida Mart tegi, et mitte vanemate silma alla sattuda? ☐
5. Mis Mardi arvates õnnestus? ☐

2. Laienda lauseid. Abiks on küsimused.

1. Kui Mart koju jõudis, kurtis ta kellele?
mida?

2. Ta kiirustas kuhu?
milleks?
mida tegema?

3. Moodusta mitmest lausest üks lause.

1. *Mart jõudis koju. Isa vaatas telerit. Ema askeldas köögis.*

Kui Mart koju jõudis, **siis** isa (*mida tegi?*)
ja ema (*mida tegi?*)

2. *Mart kurtis peavalu. Ta keeldus õhtusöögist. Poiss kiirustas oma tuppa.*

Mart kurtis peavalu, keeldus
ja

2 Teiste poiste käsi nii hästi ei käinud. Vene keele õpetaja jalutas koeraga ja sattus onni juurde. Ta tundis suitsulõhna ja läks onni vaatama. Järgmisel päeval kuulis Mart koolis, et poisid käisid direktori juures ja said karistuse. Mart ei julgenud iitsatada, et ka tema oli onnis käinud. Poiss tegi kindla otsuse: nende poistega ta ei sõbrune, vaid leiab endale huvitava tegevuse.

4. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest vastuse leidsid.

1. Kuhu sattus vene keele õpetaja?
2. Mida vene keele õpetaja tähele pani?
3. Mida Mart järgmisel päeval koolis teada sai?
4. Mida Mart ei julgenud teistele rääkida?
5. Mis otsuse tegi Mart?

5. Mõtle ja vasta.

1. Kus oli Mart sel ajal, kui vene keele õpetaja onni tuli?
2. Mida võis teha vene keele õpetaja pärast metsas käimist?
3. Kes said poiste suitsutegemisest veel teada?
4. Mis karistuse võis direktor poistele määrata?
5. Miks Mart karistusest pääses?
6. Miks otsustas Mart suurte poiste sõprusest loobuda?

6. Täienda lauseid. Abiks on küsimused.

1. Mart kuulis *millal?*
kus?
mida?
2. Mart tegi kindla otsuse *kelle jaoks?*
mida teha?
mida ette võtta?

7. Loe ja võrdle tekstiga. Jooni veaga sõnad. Loe, kuidas on õige.

Teiste poiste käsi nii heasti ei käinud. Vene keele õpetaja jalutas koeraga ja sadas onni juurde. Ta tundus suitsulõhna ja läks onni vaatama. Järgmisel päeval kuulis Mart koolis, et poisid käisid direktori juurde ja said karistuse.

3 Järgmisel päeval tegi Mart juttu oma klassivenna Rasmusega. Rasmus käis suusa-treeningutel ja ta kutsus reedel Mardi kaasa.

Esimeses tunnis lapsed jooksid ja tegid venitusharjutusi. Mart püüdis kõiki harjutusi kaasa teha. Siis rääkis treener treeninguplaanidest ja talvel toimuvatest võistlustest. Selgus, et Rasmuse isa Margus on suusa-treener. Kõikidel lastel olid seljas uhked dressid. Pluusi seljal oli kiri: SALU TEAM. Esimene sõna – Salu – oli treeneri perekonnanimi. Ka Kasesalu kooli nimes on see sõna peidus. *Team* (tiim) oli Mardile võõras sõna. Inglise keele õppijad teadsid, et see sõna tähendab meeskonda.

Mart jäi esimese trennipäevaga rahule. Ta otsustas ühineda SALU TEAMiga ja usinasti harjutada. Poiss unistas salamisi ka ilusast treening-dressist.

8. Vasta küsimustele.

1. Mida tegid lapsed esimeses treeningtunnis?
2. Mida said lapsed treeneri käest teada?
3. Mida sai Mart treeneri kohta teada?
4. Mis sõna tähendust Mart ei mõistnud?
5. Mis otsuse tegi Mart esimese treeningtunni põhjal?
6. Millest Mart unistama hakkas?

9. Mõtle ja vasta.

1. Millest võisid Mart ja Rasmus omavahel rääkida?
2. Milleks Rasmus Marti kaasa kutsus?
3. Miks tahtis Mart suusatreeningutest osa võtta?

10. Vasta küsimustele. Kirjuta, mis lõigust vastuse leidsid.

1. Kuidas Mart põhjendas hilist kojutulekut ja õhtusöögist loobumist?

Vastuse leidsin ... lõigust.

2. Mis juhtus teiste onnis käinud poistega?

Vastuse leidsin ... lõigust.

3. Mis tähtsa otsuse tegi Mart enda jaoks?

Vastuse leidsin ... lõigust.

4. Mida Mart ette võttis, et endale antud lubadust täita.

Vastuse leidsin ... ja ... lõigust.

5. Millest Mart veel unistas?

Vastuse leidsin ... lõigust.

11. Räägi, kuidas Mart oma otsuse ellu viis. Kasuta abiks ülesannet 10.

12. Mida võiks Mardi käitumisest õppida?

3. VANAI SA ON HEA

Astrid Lindgreni järgi

1 Maailma kõige lahkem vanaisa elab Põhjatalu ülemise korruse toas. Päriselt on ta Anna ja Britta vanaisa. Kõik Bullerby lapsed peavad teda ka oma vanaisaks. Vanaisa istub oma toas kiiktoolis ja tal on pikk valge habe. Ta silmad on nii kehvad, et ta peaaegu mitte midagi ei näe. Ta ei saa lugeda raamatuid ega ajalehti. Aga ta räägib lastele lugusid. Vanaisa jutustab, kuidas elati maailmas vanasti, siis kui ta veel väike poiss oli. Lapsed loevad vanaisale ajalehti ette. Talle meeldib, kui loevad Britta või Anna, sest poisid muudkui vuristavad ja jätavad vahele hulga asju.

2 Vanaisal on kapis tööriista-kast. Vahel lubab ta seda poistel kasutada. Ta aitab neil nikerdada paate ja muid asju, kuigi ta silmad enam ei näe. Lapsed käivad poest vanaisa jaoks köha-kompvekke ostmas. Köhakommid seisavad tal kapis. Vanaisa kapis seisab ka õunakast. Iga kord, kui lapsed tema juurde tulevad, pakub ta neile õunu või köha-kompvekke.

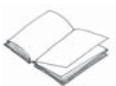
3 Vanaisa aknal kasvavad toa-lilled. Ta hoolitseb nende eest väga hästi. Ilusa ilmaga tuleb vanaisa toast välja jalutama. Tal on jalutuskepp, millega ta teed kombib. Suvel istub ta suure puu alla ning vahel ütleb ta: “Oh-oh-oo, ja-jah!” Siis lapsed küsivad, mida “Oh-oh-oo” tähendab. Vanaisa ütleb, et talle tuli noorus-aeg meelde.

Küll on hea, et on olemas nii tore vanaisa! Ta meeldib kõigile Bullerby lastele väga.

A. Lindgren “Jutte” Tln, 1989, lk 346–350

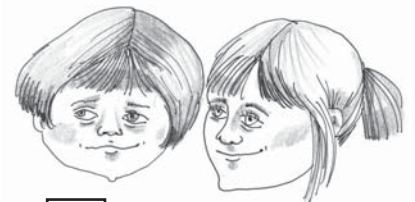
VANAISA ON HEA

1 Maailma kõige lahkem vanaisa elab Põhjatalu ülemise korruse toas. Päriselt on ta Anna ja Britta vanaisa. Kõik Bullerby lapsed peavad teda ka oma vanaisaks. Vanaisa istub oma toas kiiktoolis ja tal on pikk valge habe. Ta silmad on nii kehvad, et ta peaaegu mitte midagi ei näe. Ta ei saa lugeda raamatuid ega ajalehti. Aga ta räägib lastele lugusid. Vanaisa jutustab, kuidas elati maailmas vanasti, siis kui ta veel väike poiss oli. Lapsed loevad vanaisale ajalehti ette. Talle meeldib, kui loevad Britta või Anna, sest poisid muudkui vuristavad ja jätavad vahele hulga asju.

1. Vasta küsimustele. Kirjuta, mitmest lausest vastuse leidsid.

1. Mis talus elas vanaisa? ☐
2. Kus asus vanaisa tuba? ☐
3. Kelle päris-vanaisa elas Põhjatalus? ☐
4. Kelleks nimetasid kõik Bullerby lapsed Anna ja Britta vanaisa? ☐
5. Miks vanaisa ise ei saanud raamatuid lugeda? ☐
6. Mida vanaisa lastele jutustas? ☐
7. Miks meeldib vanaisale rohkem see, kui tüdrukud ajalehte ette loevad? ☐

2. Mõtle ja vasta.

1. Kui vana võiks vanaisa olla?
2. Mida võis vanaisa siis teha, kui ta veel hästi nägi?
3. Mida jätsid poisid lugemisel vahele?
4. Kuidas saad aru: *vuristavad lugeda*?

3. Jooni korduvad sõnad. Tee mitmest lausest üks lause.

1. *Annal on vanaisa. Brittal on vanaisa. Vanaisa näeb väga halvasti.*

Anna ja

2. *Vanaisa ei saa lugeda raamatuid. Vanaisa ei saa lugeda ajalehti.*

Vanaisa ei saa ega

3. *Vanaisa ei saa lugeda. Vanaisa jutustab lastele lugusid.*

Vanaisa ei saa, **kuid**

.....

2 Vanaisal on kapis tööriista-kast. Vahel lubab ta seda poistel kasutada. Ta aitab neil nikerdada paate ja muid asju, kuigi ta silmad enam ei näe. Lapsed käivad poest vanaisa jaoks köha-kompvekke ostmas. Köhakommid seisavad tal kapis. Vanaisa kapis seisab ka õunakast. Iga kord, kui lapsed tema juurde tulevad, pakub ta neile õunu või köha-kompvekke.

4. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest leidsid vastuse.

1. Mida lubas vanaisa poistel kasutada? ☐
2. Mida vanaisa aitas poistel teha? ☐
3. Kust tõid lapsed vanaisa jaoks köhakomme? ☐
4. Milles hoidis vanaisa köhakomme? ☐
5. Kust vanaisa võttis õunu, et lastele pakkuda? ☐
6. Millal vanaisa lastele õunu ja komme pakkus? ☐

5. Mõtle ja vasta.

1. Mis tööriistad võisid vanaisa kastis olla?
2. Kuidas sai vanaisa poistele noaga lõikamist õpetada, kui ta hästi ei näinud?
3. Mis aastaajal võis vanaisa lastele õunu pakkuda? Millal pidid lapsed kommidega leppima?
4. Nimeta, mida põnevat on lastele vanaisa kapis peidus?

6. Loe lauseid kõikide sõnadega. Jooni lausesse sobivad sõnad.

1. Vanaisa kapis on	kõhakomme.
õunu.
leiba.
tööriistu.
2. Kõhakommid	paneivad kõhima.
on poes müügil.
ei pane kõhima.
paneivad kurgu kipitama.
3. Vanaisa õpetab poistele	noaga lõikamist.
vestlemist.
nikerdamist.
noaga vestmist.

3 Vanaisa aknal kasvavad toa-lilled. Ta hoolitseb nende eest väga hästi. Ilusa ilmaga tuleb vanaisa toast välja jalutama. Tal on jalutus-kepp, millega ta teed kombib. Suvel istub ta suure puu alla ning vahel ütleb ta: “Oh-oh-oo, ja-jah!” Siis lapsed küsivad, mida “Oh-oh-oo” tähendab. Vanaisa ütleb, et talle tuli noorus-aeg meelde.

Küll on hea, et on olemas nii tore vanaisa! Ta meeldib kõigile Bullerby lastele väga.

7. Vasta küsimustele. Kirjuta, mitmest lausest vastuse leidsid.

1. Mille eest vanaisa hoolet kandis? ☐
2. Mida tegi vanaisa ilusa ilmaga? ☐
3. Milleks oli vanaisal tarvis jalutuskeppi? ☐
4. Kus vanaisa istuda armastas? ☐
5. Millele vanaisa mõtles? ☐

8. Leia ja jooni lähedase tähendusega sõnaühendid.

silmad on kehvad	silmad on märjad näeb halvasti on peaaegu pime
suristavad lugeda	loevad väga hästi loevad liiga kiiresti loevad ilmekalt
nikerdab	lõikab noaga midagi puust välja meisterdab saeb saega vestab noaga
vestleb	mõtleb endamisi ajab sõbraga juttu räägib tunni ajal juttu
kombib kepiga	puudutab kepiga teed ja teeäärt toetub jalutuskepile komberdab kepi najal

9. Leia ja loe tekstist laused. Kirjuta ☐ sisse, mitmendast lõigust lause leidsid.

- õpetas meisterdamist ☐
- pakkus õunu või köha-kompvekke ☐
- silmad olid kehvad ☐
- rääkis lugusid ☐

meeldis lastele ☐

on maailma kõige lahkem vanaisa ☐

10. Räägi Põhjatalu vanaisast. Abiks on küsimused.

1. Kus vanaisa elas?

2. Kes vanaisal külas käisid?

3. Mida tegid vanaisa külalised?

- tüdrukud
- poisid

4. Mida vanaisa lastele rääkis?

5. Mida vanaisa külalistele pakkus?

6. Mille eest vanaisa hoolitses?

7. Mida vanaisa tegi ilusa ilmaga?

ASTRID LINDGREN oli Rootsi väga tuntud kirjanik. Lapsed teavad kõige rohkem tema raamatut “PIPI PIKKSUKK”.

Sa lugesid juttu “Vanaisa on hea”. See lugu pärineb raamatust “BULLERBY LAPSED”. Raamat on eesti keelde tõlgitud. Selle raamatu põhjal on tehtud nii filme kui ka teatrietendusi. Kas oled neist mõnda näinud?

Bullerby on väike Rootsi küla. Seal on vaid kolm talu: Põhjatalu, Vahetalu ja Lõunatalu. Lapsed Liisa, Lasse ja Bosse elavad Vahetalus, Anna ja Britta Põhjatalus ning Olle ja tema väike õde Kerstin Lõunatalus. Lapsi on külas vähe, aga neil on alati lõbus ja tore.

4. MARDIPÄEV – I

1 “Mart, homme on sinu päev! Kas pidu ka saab?” hüüdis Rasmus Mardile.

“Ei tule mingit pidu! Meie peres pole sellist kommet,” kostis Mart talle vastu.

Õhtul läks Maarja oma klassi lastega marti jooksmas. Ta kutsus ka venda kaasa. Poiss keeldus, sest tema arvates ei sobinud plikadega ringi joosta.

2 Mardiõhtul käisid Mardi ukse taga väga pisikesed mardisandid. Pikkust oli neil umbes üks meeter ja ega nad mardi-kombeid ka teadnud. Ukse taga laulsid sandid: “Kop-kop, lahti tee!” Kui sandid tuppa tulid, siis jäid nad päris tummaks. Ema püüdis neid aidata ja küsis: “Mida mardid meie perele soovivad?” Kuid vastust ta ei saanud. Ema pakkus pisikestele sandidele küpsiseid ja siis nad lahkusid. Peagi oli jälle ukse tagant kuulda: “Kop-kop, lahti tee!”

3 Mart ei viitsinud enam neid mardisante vaadata ja läks oma tuppa. Varsti kostis ukse tagant tõelist mardi-laulu:

*Mardi jalad valutavad,
mardi küüned külmetavad.
Mart pole tulnud saama pärast
mart tuli vilja õnne pärast!*

Nüüd tuli ka Mart vaatama, kes need sandid on. Sedapuhku olid sandid suuremad ja kandsid maske. Nendel olid seljas tumedad

rõivad. Kõige pikemal mardisandil oli kaasas kotike teradega. See oli mardisantide pealik ehk mardi-isa. Ta poetas emale peo peale mõned viljaterad ja lausus: “Soovime, et leib oleks laual ja lapsed tublid!”

MARDIPÄEV – I

1 “Mart, homme on sinu päev! Kas pidu ka saab?” hüüdis Rasmus Mardile.

“Ei tule mingit pidu! Meie peres pole sellist kommet,” kostis Mart talle vastu.

Õhtul läks Maarja oma klassi lastega marti jooksmas. Ta kutsus ka venda kaasa. Poiss keeldus, sest tema arvates ei sobinud plikadega ringi joosta.

1. Vasta küsimustele. Märki lause lõppu, mitmest lausest vastuse leidsid.

1. Mida Rasmus Mardile meelde tuletas? ☐
2. Mida soovis Rasmus Mardilt teada saada? ☐
3. Milleks Maarja Marti endaga kaasa kutsus? ☐
4. Miks Mart ei võtnud Maarja kutset vastu? ☐

2. Tuleta meelde ja vasta.

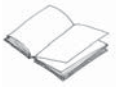
1. Millal on mardipäev?
2. Mis on mardipäeva kõige tuntum komme?
3. Millal mardisandid ringi jooksevad?
4. Mis rõivaid mardid kannavad?
5. Mis võis veel olla põhjuseks, et Mart Maarjaga marti jooksmas ei läinud?

3. Lõpeta esimese lõigu kohta käivad laused. Leia laused tekstist ja loe.

1. Rasmus soovis teada saada, **kas** ...
2. Maarja soovis, **et** ...
3. Mart ei läinud koos Maarjaga marti jooksmas, **sest** ...

2 Mardiõhtul käisid Mardi ukse taga väga pisikesed mardisandid. Pikkust oli neil umbes üks meeter ja ega nad mardi-kombeid ka teadnud. Ukse taga laulsid sandid: “Kop-kop, lahti tee!” Kui sandid tuppa tulid, siis jäid nad päris tummaks. Ema püüdis neid aidata ja küsis: “Mida mardid meie perele soovivad?” Kuid vastust ta ei saanud. Ema pakkus pisikestele santidele küpsiseid ja siis nad lahkusid. Peagi oli jälle ukse tagant kuulda: “Kop-kop, lahti tee!”

4. Vasta küsimustele. Kirjuta, mitmest lausest vastuse leidsid.

1. Missugused mardisandid käisid Mardi ukse taga? ☐
2. Kui pikad olid väikesed mardisandid? ☐
3. Mida väikesed mardisandid ei tundnud? ☐
4. Mida tegid väikesed mardisandid toas? ☐
5. Mil viisil püüdis ema sante aidata? ☐
6. Mida tegid mardisandid pärast küpsiste saamist? ☐
7. Mis laulu oskasid pisikesed mardisandid? ☐

5. Mõtle ja vasta.

1. Kui vanad võisid olla Mardi pisikesed mardisandid? Millest seda järeldad?
2. Mis laulu oleksid pidanud väikesed mardisandid laulma?
3. Miks pisikesed mardisandid laulsid “Kop-kop, lahti tee!” laulu?
4. Miks tillukesed mardisandid toas vait jäid?
5. Mida peaksid tegema mardisandid ukse taga ja toas?
6. Mida mardisandid perele soovivad?

6. Lõpeta teise lõigu kohta käivad laused.

Mardi ukse taga käisid pisikesed sandid, kes ...

Pisikesed mardisandid laulsid ...

Ema pakkus väikestele ...

3 Mart ei viitsinud enam neid mardisante vaadata ja läks oma tuppa. Varsti kostis ukse tagant tõelist mardi-laulu:

*Mardi jalad valutavad,
mardi küüned külmetavad.
Mart pole tulnud saama pärast
mart tuli vilja õnne pärast!*

Nüüd tuli ka Mart vaatama, kes need sandid on. Sedapuhku olid sandid suuremad ja kandsid maske. Nendel olid seljas tumedad rõivad. Kõige pikemal mardisandil oli kaasas kotike teradega. See oli mardisantide pealik ehk mardi-isa. Ta poetas emale peo peale mõned viljaterad ja lausus: “Soovime, et leib oleks laual ja lapsed tublid!”

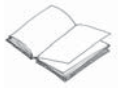
7. Vasta küsimustele. Vasta lühidalt ja loe ka lause.

1. Miks läks Mart ära oma tuppa?
2. Mis meelitas Mardi oma toast välja?
3. Missugused olid külla tulnud mardisandid?
4. Kellel oli kaasas terakotike?
5. Kuidas nimetati kõige suuremat mardisanti?
6. Mida mardi-isa perele soovis?

8. Mõtle ja vasta.

1. Miks hakkas Mardil igav?
2. Mille poolest erinesid suuremad mardisandid pisikestest?
3. Kuidas saad aru mardisantide soovist, et “leib oleks laual”?

9. Lõpeta kolmanda lõigu kohta käivad laused. Leia laused tekstist ja loe.

Mardil oli pisikesi mardisante igav vaadata ja ...

Mart tuli oma toast välja, **kui** ...

Suured mardisandid oskasid ...

Mardiisa soovis ...

10. Tee pikast lausest mitu lühikest lauset.

1. Väikesed sandid olid umbes meetri-pikkused ega tundnud mardikombeid.

Sandid olid (*missugused?*)

Sandid olid (*kui pikad?*)

Sandid ei tundnud (*mida?*)

2. Suurematel santidel olid seljas tumedad rõivad ja nad kandsid näo ees maske.

Sandid olid (*missugused?*)

Santidel olid (*missugused rõivad?*)

Santidel olid (*mis?*)

3. Mardiisa oli kõige pikem ja tal oli kaasas kotike teradega.

Üks mardisant oli teistest (*missugune?*)

Kõige pikem sant oli (*kes?*)

Mardiisal oli kaasas (*mis?*)

Kotis olid (*mis?*)

11. Asenda sulgudes olevad sõnad tekstist leitud sõnadega.

1. Maarja läks mardiõhtul (*sanditama*)

2. Mart (*ütles ei*), sest ei tahtnud koos plikadega minna.

3. Mardi kodus käis kaks rühma (*tillukesi*) mardisante.

4. Kui väikesed sandid tuppa tulid, siis nad (*vaikisid*)

5. Peagi kuulis Mardi pere ka päris (*õiget*) mardilaulu.

6. Martidel olid seljas (*mustad*) rõivad ja (*näokatted*) ees.

7. Suured mardisandid tundsid mardi-(*tavasid*)

12. Tee loetust kokkuvõte. Lõpeta laused.

10. novembril on ...

Maarja kutsus Marti ...

Mart ei läinud Maarjaga kaasa, sest ...

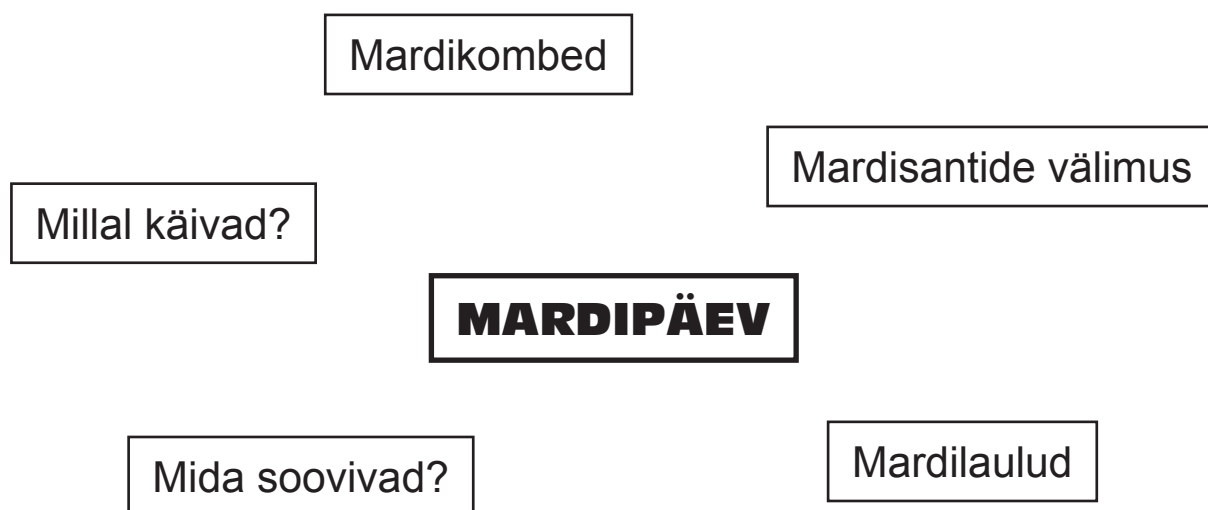
Mardi kodus käisid nii pisikesed kui ka ...

Väikesed mardisandid ...

Suured mardisandid ...

Mardiisa soovis ...

13. Räägi mardikommetest. Kasuta loetud teksti ja oma kogemusi.

MARDIPÄEV – II

1 Mart tundis kõige pikema sandi hääle järgi ära. See oli ju tema treener Margus Salu! Ka teiste sanditajate hääled olid Mardile väga tuttavad. Ema arvas, et sandid võiks pisut jalgu puhata. Ta palus neil edasi tuppa astuda. Mardisandid võtsid maskid eest ja üle-rõivad seljast. Maskide tagant tulid nähtavale tuttavad näod: Rasmus, Andres, Urmo, Kerli, Maris ja Kadri. Kõik need olid Mardi klassikaaslased. Nende juhiks ja mardi-isaks oli Rasmuse isa.

2 Ema juhatas külalised elu-tuppa ja palus istet võtta. Ka Mardi isa tuli oma toast mardisantide seltsi. Ta tervitas lapsi ja ulatas Rasmuse isale käe: “Tere, mardi-isa, mina olen Mardi isa!” See oli nii naljakas! Mardi ema tuli köögist õuna-koogi ja teekannuga. “Ilusat mardipäeva teile, mardid, ja sulle, Mart! Head isu!” Ema palus Mardil kapist tassid, taldrikud ja lusikad tuua. Kõik asusid isukalt kooki sööma.

3 Urmo tegi ettepaneku, et kahe nädala pärast võiks kadrisanti joosta. Siis lõpetame Kadri pool, arvas ta. Rasmus küsis oma isalt: “Kas sa paned siis naiste-riided selga ja tuled kadri-emaks?” – “Miks ka mitte?” kostis Rasmuse isa.

4 Kui mardisandid olid lahkunud, küsis Mart emalt: “Kas sa aimasid, et mu klassikaaslased meile tulevad? Või ehk teadsid sellest juba varem? Miks sa muidu nii suure õunakoogi küpsetasid.” Ema vaatas poissi kavala näoga ega öelnud midagi.

MARDIPÄEV – II

1 Mart tundis kõige pikema sandi hääle järgi ära. See oli ju tema treener Margus Salu! Ka teiste sanditajate hääled olid Mardile väga tuttavad. Ema arvas, et sandid võiks pisut jalgu puhata. Ta palus neil edasi tuppa astuda. Mardisandid võtsid maskid eest ja üle-rõivad seljast. Maskide tagant tulid nähtavale tuttavad näod: Rasmus, Andres, Urmo, Kerli, Maris ja Kadri. Kõik need olid Mardi klassi-kaaslased. Nende juhiks ja mardi-isaks oli Rasmuse isa.

1. Vasta küsimustele. Kirjuta, mitmest lausest vastuse leidsid.

1. Mille järgi Mart oma treeneri ära tundis?
2. Mis tundus Mardile nende sandide juures tuttavana?
3. Milleks ema palus sandidel tuppa astuda?
4. Kes olid maskide taga peidus?
5. Mis ülesannet täitis Rasmuse isa?

2. Asenda sulgudes olevad sõnad tekstist leitud sõnadega.

1. Mardile olid (*mardisantide*) hääled tuttavad.
2. Mardisandid võtsid (*näokatted*) eest.
3. Lapsed riputasid oma (*joped ja palitud*) naggisse.
4. Mardisandid olid Mardi (*5.a klassi õpilased*)

3. Leia esimesest lõigust ja jooni need sõnaühendid:

tundis ära, tuttavad hääled, palus tuppa, võtsid maskid eest, Mardi klassikaaslased.

4. Koosta nende sõnaühenditega laused.

2 Ema juhatas külalised elu-tuppa ja palus istet võtta. Ka Mardi isa tuli oma toast mardisantide seltsi. Ta tervitas lapsi ja ulatas Rasmuse isale käe: “Tere, mardi-isa, mina olen Mardi isa!” See oli nii naljakas!

Mardi ema tuli köögist õuna-koogi ja teekannuga. “Ilusat mardipäeva teile, mardid, ja sulle, Mart! Head isu!” Ema palus Mardil kapist tassid, taldrikud ja lusikad tuua. Kõik asusid isukalt kooki sööma.

5. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse sellest lõigust (T), või mõtlesid juurde (M)

1. Kus mardisandid istet võtsid? ☐
2. Kust tuli Mardi isa? ☐
3. Mida Mardi isa lastele tervituseks ütles? ☐
4. Mida Mardi isa Rasmuse isale lausus? ☐
5. Mis oli isa ütlemisses Mardi arvates naljakat? ☐
6. Millega Mardi ema mardisante kostitas? ☐
7. Mida tuli Mardil enne sööma hakkamist teha? ☐

6. Loe laused. Jooni lausesse sobivad sõnad.

1. Maskide tagant	tulid välja	
	paistsid	tuttavad näod.
	ilmusid nähtavale	
2. Mardi isa tuli	laste seltsi.	
	mardisante tervitama.	
	mardiisa teretama.	

	mekkisid	
3. Mardisandid	maitsesid	Mardi ema õunakooki.
	sõid	
	katsusid	

7. Koosta teise lõigu kohta laused sõnaühenditega:

palus istuda, tervitas mardisante, tuli köögist, tõi kapist, asusid sööma.

3 Urmo tegi ettepaneku, et kahe nädala pärast võiks kadrisanti joosta. Siis lõpetame Kadri pool, arvas ta. Rasmus küsis oma isalt: “Kas sa paned siis naiste-riided selga ja tuled kadri-emaks?” – “Miks ka mitte?” kostis Rasmuse isa.

8. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse lõigust (T) või mõtlesid selle juurde (M).

1. Mis ettepaneku tegi Urmo? ☐
2. Mis tähtpäev on mardipäevast kaks nädalat hiljem? ☐
3. Kelle nimepäev on kahe nädala pärast? ☐
4. Kuidas Urmo arvates võiks kadrisandiks käigu lõpetada? ☐
5. Miks peaksid kadrisandid Kadri juurde kogunema? ☐
6. Mis ettepaneku tegi Rasmus oma isale? ☐
7. Kuidas peaks välja nägema kadri-ema? ☐
8. Mis sõnadega teatas Rasmuse isa oma nõusolekust? ☐

9. Koosta kolmanda lõigu kohta laused sõnaühenditega:

tegi ettepaneku, minna Kadri poole, tahtis teada, lubas selga panna.

4 Kui mardisandid olid lahkunud, küsis Mart emalt: “Kas sa aimasid, et mu klassikaaslased meile tulevad? Või ehk teadsid sellest juba varem? Miks sa muidu nii suure õunakoogi küpsetasid.” Ema vaatas poissi kavala näoga ega öelnud midagi.

10. Mõtle ja vasta küsimustele.

1. Pärast mida pöördus Mart küsimustega ema poole?
2. Missuguse näoga ema poisi poole vaatas?
3. Mis ema Mardi küsimustele vastuseks kostis?
4. Mis võis olla põhjuseks, et ema ei vastanud poisi küsimustele?
5. Mida ema Mardi arvates aimas?
6. Mille järgi Mart arvas, et ema sai klassikaaslaste plaanist varem teada?

11. Vali sobiv lauselõpp ja märgi X. Loe laused.

1. Ma arvan, et klassikaaslaste küllatulek oli Mardile
☐ ette teada. ☐ üllatuseks. ☐ aimatav.
2. Minu arvates oli Mardi klassikaaslaste tulek emale
☐ ette teada. ☐ üllatuseks. ☐ aimatav.

12. Vasta küsimustele teise osa abil. Kirjuta, mitmendast lõigust vastuse leidsid.

1. Mille järgi tundis Mart mardisandid ära?
 Vastuse leidsin ... lõigust.
2. Mida ema mardisantidele pakkus?
 Vastuse leidsin ... lõigust.
3. Mis sõnadega isa mardisante tervitas?
 Vastuse leidsin ... lõigust.
4. Mis mõtted Urmo teistele lastele välja ütles?
 Vastuse leidsin ... lõigust.
5. Mis küsimustele jättis ema Mardile vastamata?
 Vastuse leidsin ... lõigust.

13. Räägi, kuidas klassikaaslased tegid Mardile üllatuse.

Abiks kasuta sõnaühendeid:

- *tundis ära, tuttavad hääled, palus tuppa, võtsid maskid eest, Mardi klassikaaslased;*
- *palus istuda, tervitas mardisante, tuli köögist, tõi kapist, asusid sööma;*
- *tegi ettepaneku, minna Kadri poole, tahtis teada, lubas selga panna;*
- *tahtis teada, Mart arvas, küpsetas koogi, vaatas kavalalt, ei öelnud.*

5. NOORPAGANA LOOD

Henno Käo järgi

1 Noor-pagan elas Paganamaal. Paganamaal elasid kõik pagana hästi. Seal ei olnud millestki puudust. Kust see rikkus tuli? Eks ikka inimeste käest. Inimestel on paha komme kiruda ja vanduda. Läks näiteks triikraud katki, siis ütlesid

inimesed tighedalt: “Pagan võtaks seda triikrauda!” Kui televiisor hakkas jukerdama, kirusid inimesed: “Võtku pagan seda telekat!” Juhtus autoga midagi, siis virutas omanik jalaga autokummi pihta ja käratas: “Võtaks sind pagan!” Ja paganad võtsidki. Ei sobi ju ära öelda, kui midagi pakutakse.

2 Pisemad paganad käisid koolis ja õppisid pagana hästi. Mõni õppis küll ka halvasti, kohe pagana halvasti. Näiteks Noorpagan ei jõudnud kõiki kahtesid koolist koju tassida. Ta kaotas mõned kahed metsa vahele ära. Nüüd on need Paganamaal sambla all peidus. Kui te arvate, et Noorpagana lemmik-tund oli vahetund, siis eksite. Vahetundidest meeldis Noorpaganale ainult söögi-vahetund. Teised vahetunnid olid lihtsalt pagana igavad.

3 Noorpagan tahtis targaks saada, aga tal oli pagana kehv pea. Kahed aina lendasid. Ometi oli tund, kus Noorpagan iial kahte ei saanud. See tund oli Paganamaa-teadus. Paganamaa oli Noorpaganale

selge. Ta oli kooli parim Paganamaa tundja. Noorpagana tunnistusel oli pikk kahtede rodu. Aga seal oli kindlasti ka üks ilus viis. Noorpagan oli selle üle pagana uhke.

4 Kõigil pagana-lastel olid ilusad pikad sarved. Plikadel olid sarved kenasti keerdus. Aga Noorpaganal ei tahtnud sarved sugugi kasvada. Tal olid sarvede asemel ainult pisikesed kühmud. Noorpagan väetas neid kana-kakaga, aga asjata. Koolis narriti teda ja see oli pagana solvav. Noorpagana sarved hakkasid siiski kasvama. Kui sarved sirgusid pagana pikaks, sai Noorpaganast Vana-pagan.

H. Kão “Noorpagana lood” Tln, 1995, 32 lk.

NOORPAGANA LOOD

1 Noor-pagan elas Pagana-maal. Paganamaal elasid kõik pagana hästi. Seal ei olnud millestki puudust. Kust see rikkus tuli? Eks ikka inimeste käest. Inimestel on paha komme kiruda ja vanduda. Läks näiteks triikraud katki, siis ütlesid inimesed tighedalt: “Pagan võtaks seda triikrauda!” Kui televiisor hakkas jukerdama, kirusid inimesed: “Võtku pagan seda telekat!” Juhtus autoga midagi, siis virutas omanik jalaga autokummi pihta ja käratas: “Võtaks sind pagan!” Ja paganad võtsidki. Ei sobi ju ära öelda, kui midagi pakutakse.

1. Vasta küsimustele.

1. Kus elasid paganad?
2. Mille tõttu olid paganad rikkad?
3. Mis paha komme oli inimestel?

2. Leia ja loe laused, mida ütlesid inimesed, kui

- triikraud oli katki.
- televiisor ei näidanud pilti.
- automootor jäi seisma.

3. Jooni lausesse sobiv sõna.

	vannuvad,	
Inimesed	pahandavad,	kui midagi rikki läheb.
	kiruvad,	
	sõimavad,	

4. Leia Eestimaa kaardilt Paganamaa. Paganamaa asub Lõuna-Eestis, Võrumaal.

2 Pisemad paganad käisid koolis ja õppisid pagana hästi. Mõni õppis küll ka halvasti, kohe pagana halvasti. Näiteks Noorpagan ei jõudnud kõiki kahtesid koolist koju tassida. Ta kaotas mõned kahed metsa vahele ära. Nüüd on need Paganamaal sambla all peidus. Kui te arvate, et Noorpagana lemmik-tund oli vahetund, siis eksite. Vahetundidest meeldis Noorpaganale ainult söögi-vahetund. Teised vahetunnid olid lihtsalt pagana igavad.

5. Vasta küsimustele lühidalt ja loe vastus tekstist.

1. Kuidas pisikesed paganad koolis õppisid?
2. Kellel ei läinud koolis kuigi hästi?
3. Kuhu Noorpagan oma kahed poetas?
4. Mis vahetund Noorpaganale meeldis?
5. Miks Noorpaganale ei meeldinud vahetunnid?

6. Tee pikast lausest mitu lühemat lauset.

Kui Noorpagan ei jõudnud kõiki kahtesid koolist koju tassida, siis ta kaotas mõned kahed metsa vahele ära ja nüüd on need Paganamaal sambla all peidus.

1. Noorpagan sai koolis pagana palju
2. Ta läks nende kahtedega
3. Ta ei jõudnud
4. Noorpagan kaotas
5. Noorpagana kahed on

3 Noorpagan tahtis targaks saada, aga tal oli pagana kehv pea. Kahed aina lendasid. Ometi oli tund, kus Noorpagan iial kahte ei saanud. See tund oli Paganamaa-teadus. Paganamaa oli Noorpaganale selge. Ta oli kooli parim Paganamaa tundja. Noorpagana tunnistusel oli pikk kahtede rodu. Aga seal oli kindlasti ka üks ilus viis. Noorpagan oli selle üle pagana uhke.

7. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest leidsid vastuse.

1. Mida Noorpagan soovis? ☐
2. Miks Noorpaganal ei õnnestunud targaks saada? ☐
3. Mis oli Noorpagana lemmiktund? ☐
4. Mis aines oli Noorpagan oma kooli parim? ☐
5. Mille üle oli Noorpagan uhke? ☐

4 Kõigil pagana-lastel olid ilusad pikad sarved. Plikadel olid sarved kenasti keerdus. Aga Noorpaganal ei tahtnud sarved sugugi kasvada. Tal olid sarvede asemel ainult pisikesed kühmud. Noorpagan väetas neid kana-kakaga, aga asjata. Koolis narriti teda ja see oli pagana solvav. Noorpagana sarved hakkasid siiski kasvama. Kui sarved sirgusid pagana pikaks, sai Noorpaganast Vana-pagan.

8. Missugused olid paganate sarved? Loe teksti ja täienda pilte.

Pagana-poiss

Noorpagan

Pagana-plika

Vanapagan

9. Loe väljendid ja kasuta neid lausetes.

pagana väga	hästi	Paganamaal elasid kõik
	halvasti	Noorpaganal läks koolis
	igavad	Vahetunnid olid
	kehv	Noorpaganal oli pea.
	uhke	Ta oli oma viie üle
	solvav	Kui koolis narritakse, on see
	pikaks	Noorpagana sarved kasvasid

10. Loe laused kõikide sõnadega. Jooni, millised neist sobivad lausesse.

1. Noorpaganale olid kõik tunnid	väga hästi pagana	igavad.
2. Noorpaganal olid sarvede asemel pisikesed	muhud. kühmud. nukid.	
3. Pagana-plikade sarved olid kenasti	keerdus. krussis. sirged.	

11. Leia ja märgi, mis olid Noorpagana rõõmud (+) ja mured (–).

- ☐ Paganamaal ei olnud millestki puudust.
- ☐ Noorpaganale meeldis söögi-vahetund.
- ☐ Noorpaganal oli kehv pea.
- ☐ Noorpagan tassis kahtesid koolist koju.
- ☐ Noorpagan puistas kahed metsa alla.
- ☐ Paganamaa oli Noorpaganale selge.
- ☐ Noorpagan oli kooli parim Paganamaa tundja.
- ☐ Noorpagana tunnistusel oli kindlasti ka üks viis.
- ☐ Noorpaganal ei tahtnud sarved sugugi kasvada.
- ☐ Noorpaganal olid sarvede asemel ainult pisikesed kühmud.
- ☐ Koolis narriti Noorpaganat pisikeste sarvede pärast.

12. Leia lõikudele pealkirjad. Märgi lause ette lõigu number.

- ☐ Noorpagana koolimure.
- ☐ Elu Paganamaal.
- ☐ Mure sarvede pärast.
- ☐ Noorpagana koolirõõm.

13. Räägi Noorpagana rõõmudest ja muredest.

Noorpagana rõõmud	Noorpagana mured
tore söögivahetund	igavad vahetunnid
kaotas kahed ära	pagana halb pea
üks viis tunnistusel	palju kahtesid
oli kooli parim	pisikesed sarved

14. Räägi, mis teeb sulle rõõmu. Mis on sinu mured?

6. MART SAAB MEESKONNA DRESSID – I

1 Mart istus riidehoius ja ootas Rasmust, et koos treeningule minna. Mardi tuju oli üsna vilets ja ta mõlgutas mõtteid: “Mul oli täna vilets koolipäev. Hommikul valutab hammas. Matemaatika kontrolltöö oli raske. Inglise keele tunnis küsis õpetaja minu käest just neid sõnu, mida ma ei teadnud. Sain vaevalt kolme kätte.”

Poisi mõtted läksid eelseisvale treeningtunnile: “Käin juba mitu nädalat koos teistega trennis, kuid treener pole mulle veel meeskonna dressigi tellinud. Olen ainuke poiss rühmas, kellel neid dresse pole. Arvatavasti on unustanud. Peaksin sellest Rasmusele rääkima, las tema küsib isa käest.”

2 “Mida sina siin konutad? Lippame nüüd eluga, muidu jääme trenni hiljaks!” hüüdis Rasmus!

Treener Margus juba ootas staadioni-maja juures. Ta noomis: “Poisid, hiljaks jäite! Teised teevad juba soojendus-harjutusi. Rasmus, mine teiste juurde! Sina, Mart, tule minuga kaasa!”

Mardi süda hakkas ärevusest puperdama. Poiss mõtles: “Mida ma küll tegin, et ta mind enda juurde kutsub? Hilinesin küll pisut, aga Rasmus hilines ju ka. Ta on treeneri poeg, temale antakse andeks.”

MART SAAB MEESKONNA DRESSID – I

1 Mart istus riidehoius ja ootas Rasmust, et koos treeningule minna. Mardi tuju oli üsna vilets ja ta mõlgutas mõtteid: “Mul oli täna vilets koolipäev. Hommikul valutab hammas. Matemaatika kontrolltöö oli raske. Inglise keele tunnis küsis õpetaja minu käest just neid sõnu, mida ma ei teadnud. Sain vaevalt kolme kätte.”

Poisi mõtted läksid eelseisvale treeningtunnile: “Käin juba mitu nädalat koos teistega trennis, kuid treener pole mulle veel meeskonna dressigi tellinud. Olen ainuke poiss rühmas, kellel neid dresse pole. Arvatavasti on unustanud. Peaksin sellest Rasmusele rääkima, las tema küsib isa käest.”

1. Vasta küsimustele.

1. Mis olid Mardi viletsa tuju põhjused?
2. Mis veel tegi Mardile muret?
3. Kellelt lootis Mart abi saada? Miks?
4. Milleks Mart Rasmust ootas?

2. Loe ja otsusta, mis vastab loetu sisule, ja märgi X.

- ☐ Mart ei osanud kõiki matemaatika-ülesandeid lahendada.
- ☐ Mardile ei tulnud inglise keele sõnad meelde.
- ☐ Mardi eesti keele harjutuses oli palju vigu.
- ☐ Mardil polnud ikka veel suusadresse.
- ☐ Mardil olid kodused tööd tegemata.

3. Leia tekstist ja jooni sõnaühendid:

ootas Rasmust, mõlgutas mõtteid, valutas hammas, oli raske, küsis õpetaja, pole tellinud.

- Koosta nende sõnaühenditega lauseid.

2 “Mida sina siin konutad? Lippame nüüd eluga, muidu jääme trenni hiljaks!” hüüdis Rasmus!

Treener Margus juba ootas staadioni-maja juures. Ta noomis: “Poisid, hiljaks jäite! Teised teevad juba soojendus-harjutusi. Rasmus, mine teiste juurde! Sina, Mart, tule minuga kaasa!”

Mardi süda hakkas ärevusest puperdama. Poiss mõtles: “Mida ma küll tegin, et ta mind enda juurde kutsub? Hilinesin küll pisut, aga Rasmus hilines ju ka. Ta on treeneri poeg, temale antakse andeks.”

4. Vasta küsimustele.

1. Keda treener noomis?
2. Mille eest treener poisse noomis?
3. Mis tekitas Mardis ärevust?
4. Kas treener ütles Mardile, milleks ta poisi enda juurde kutsus?
5. Mis võis olla Mardi arvates treeneri kutse põhjus?

5. Jooni lähedase tähendusega sõnad või sõnaühendid

mõlgutas mõtteid	oli mõtetes mõtles endamisi rääkis oma mõtetest
konutas	tegi suitsu istus kurvalt mõtles omaette
lippame eluga	jookseme ruttu kiirustame meie elu on väga kiire
staadion	spordiväljak bassein spordiplats
noomis	sõimas tegi märkuse pahandas kaebas
süda hakkas ärevusest puperdama	hakkas jooksema süda lõi kiiresti süda läks täis

6. Asenda sulgudes olev sõna lähedase tähendusega sõnaga. Kasuta teksti abi.

1. Mart (*mõtles endamisi*) mõtteid.
2. Mart ja Rasmus (*jooksid ruttu*)..... trenni.
3. Treener juba ootas poisse (*spordiväljakul*)
4. Treener (*tegi märkuse*), et poisid hiljaks jäid.
5. Mardi süda hakkas ärevusest (*kiiremini lööma*)

7. Täienda lauseid.

1. Mart kiirustas

kellega?
kuhu?
milleks?
2. Treener noomis

keda?
millal?
mille eest?

8. Tee kokkuvõte. Räägi Mardi ühest koolipäevast. Lünga täitmiseks võid kasutada ülesande all olevaid sõnu ja ühendeid.

Juba hommikul tundis Mart end viletsalt, sest tal

Esimeses tunnis oli Mardil

Inglise keele õpetaja küsis Mardi käest

Pärast tunde oli tarvis

Mart oli juba mitu nädalat koos teistega harjutanud, kuid tal polnud

.....

Mart kartis, et treener on tema

(suusatreeningule minna, matemaatika kontrolltöö, ära unustanud, valutab hammas, uusi sõnu, SALU TEAMi dresse)

MART SAAB MEESKONNA DRESSID – II

1 Treener pöördus Mardi poole: “Vabanda, mul on kogu aeg nii kiire olnud! Pole jõudnud sulle treening-dressegi tellida, aga teeme selle praegu ära. Parem hilja kui mitte kunagi, ütleb ju vanasõna.” Treener juhatas Mardi staadioni-majja.

Margus Salu küsis Mardilt: “Kas sa tead, kui pikk sa oled?” Mart teadis, sest eelmisel nädalal oli kooli-arst nende kasvu mõõtnud. “Meeter ja 52 sentimeetrit,” kostis poiss. Treener võttis sahtlist mõõdulindi. Ta lausus: “Võtan veel mõned mõõdud,” ja asus Marti mõõtma. Treener Margus kirjutas paberile:

Mart Pettai
kasv 152 cm
rinnaümberrmõõt 75 cm
varruka pikkus 53 cm
pükste pikkus 104 cm

2 Siis lausus treener: “Nii, nüüd peaks kõik mõõdud olema. Helistan kohe õmblejale ja nädala pärast saad oma dressid kätte. Oota veel pisut, siin peaks sulle sobiv T-särk olema.”

Treener võttis kapist hele-kollase T-särgi ja ulatas selle Mardile: “Vaata, kas sobib?”

Mart võttis kile-kotist särgi ja nägi, et selle seljal oli siniste tähtedega: MART. Särgi esiosal oli kaks sinist lume-helvest ja kiri SALU TEAM.

“Aitäh!” hüüdis õnnelik poiss ja lippas teiste juurde trenni. Ta tundis, et on nüüd täieõiguslik SALU TEAMi liige.

MART SAAB MEESKONNA DRESSID – II

1 Treener pöördus Mardi poole: “Vabanda, mul on kogu aeg nii kiire olnud! Pole jõudnud sulle treening-dressegi tellida, aga teeme selle praegu ära. Parem hilja kui mitte kunagi, ütleb ju vanasõna.” Treener juhatas Mardi staadioni-majja.

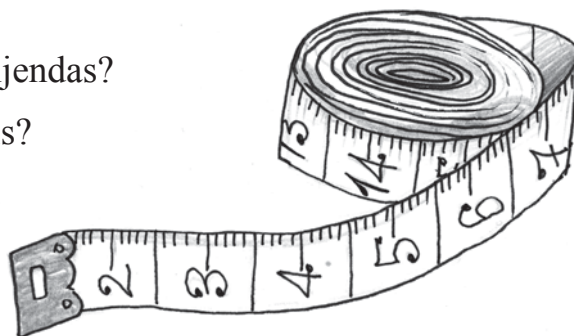
Margus Salu küsis Mardilt: “Kas sa tead, kui pikk sa oled?” Mart teadis, sest eelmisel nädalal oli kooli-arst nende kasvu mõõtnud. “Meeter ja 52 sentimeetrit,” kostis poiss. Treener võttis sahtlist mõõdulindi. Ta lausus: “Võtan veel mõned mõõdud,” ja asus Marti mõõtma. Treener Margus kirjutas paberile:

Mart Pettai
kasv 152 cm
rinnaümbermõõt 75 cm
varruka pikkus 53 cm
pükste pikkus 104 cm

1. Vasta küsimustele.

1. Milleks treener Mardi enda juurde kutsus?
2. Millega treener dresside tellimata jätmist põhjendas?
3. Mis vanasõnaga treener oma jutu kokku võttis?
4. Mis mõõte oli treeneril tarvis teada?
5. Millega treener Mardilt mõõte võttis?

2. Mõtle ja vasta.

1. Mis põhjusel olid treeneril dressid tellimata?
2. Mis võis olla treeneri ajapuuduse põhjuseks?

Treeneril oli kiire, sest

oli vaja trenniplaanid paika panna.

- ☐ treeninguid juhendada.
- ☐ oma lapsi kooli ja huviringi viia.
- ☐ uute trenni-lastega tutvavaks saada.
- ☐ spordivarustust tellida.
- ☐
- ☐

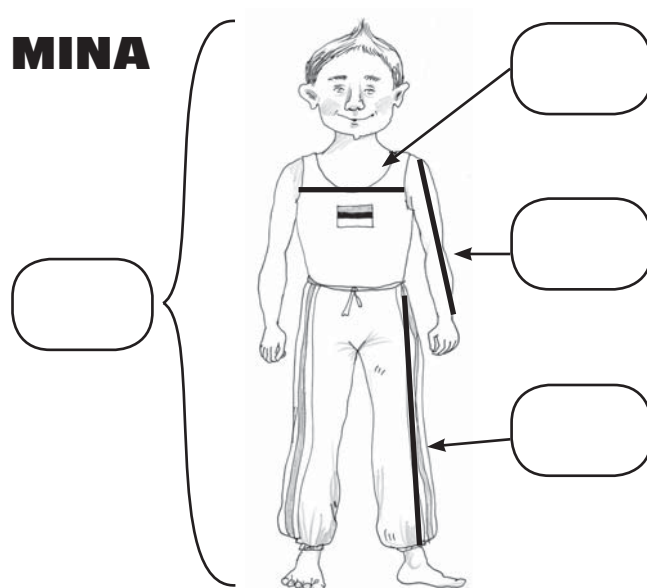
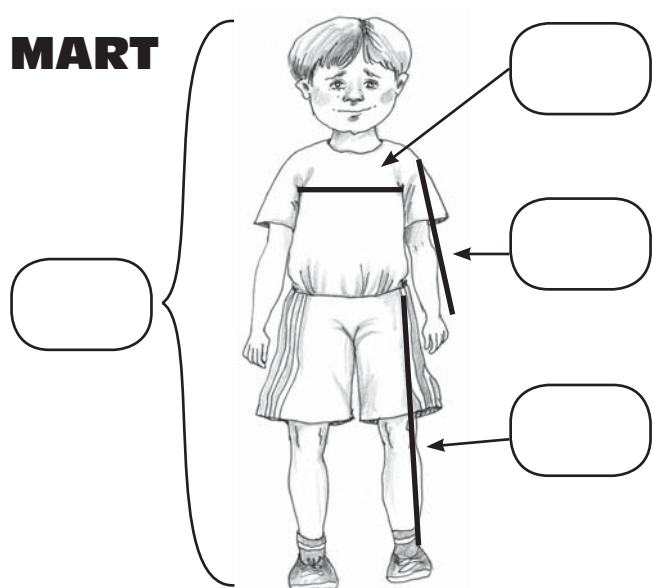
3. Kas ajapuudusega saab oma tegemata-jätmisi varjata? Mida arvad sina?

4. Mis arvamus oli Mardil Rasmusest ja treenerist?

Mart arvas, et kuna Rasmus on treeneri poeg, siis ...

- ☐ võib Rasmus tema dresside kohta aru pärida.
- ☐ treener ei tee Rasmuse hilinemisest väljagi.
- ☐ antakse mõlema poisi hilinemine andeks.
- ☐ saab ainult tema hilinemise pärast pahandada.
- ☐

3. Kirjuta teksti abil Mardi mõõdud. Kas sina tead oma mõõte? Kuidas saad oma mõõdud teada?

2 Siis lausus treener: “Nii, nüüd peaks kõik mõõdud olema. Helistan kohe õmblejale ja nädala pärast saad oma dressid kätte. Oota veel pisut, siin peaks sulle sobiv T-särk olema.”

Treener võttis kapist hele-kollase T-särgi ja ulatas selle Mardile: “Vaata, kas sobib?”

Mart võttis kile-kotist särgi ja nägi, et selle seljal oli siniste tähtedega: MART. Särgi esiosal oli kaks sinist lume-helvest ja kiri SALU TEAM.

“Aitäh!” hüüdis õnnelik poiss ja lippas teiste juurde trenni. Ta tundis, et on nüüd täieõiguslik SALU TEAMi liige.

4. Vasta küsimustele.

1. Kellele teatas treener Mardi mõõdud?
2. Kui kaua tuli Mardil uusi dresse veel oodata?
3. Missugune oli Mardi uus T-särk?
4. Millal Mart tundis, et temast on saanud SALU TEAMi liige?

5. Tee pikast lausest mitu lühikest.

1. Mart teadis oma pikkust, sest eelmisel nädalal oli kooliarst teda mõõtnud.

Kooliarst mõõtis (*keda?*)

Kooliarst mõõtis (*millal?*)

Mart teadis (*mida?*)

2. Treener võttis kapist hele-kollase T-särgi ja andis selle Mardile

Treener võttis (*mille?*)

Treener võttis (*kust?*)

T-särk oli (*missugune?*)

Treener andis (*mille?*) (*kellele?*)

3. Õnnelik Mart tänas treenerit ja lippas teiste juurde trenni.

Mart oli (*missugune?*)

Ta tänas (*keda?*)

Siis Mart (*mida tegi?*)

Mart lippas (*kuhu?*)

6. Loe laused kõikide sõnadega. Jooni lausesse sobivad sõnaühendid

	mõõtis Marti	
1. Treener	kaalus poissi	mõõdulindiga.
	võttis mõõte	
	võttis	
2. Treener	andis	Mardile kollase T-särgi.
	ulatas	
	nägi	
	silmas	
3. Mart	kirjutas	särgil oma nime.
	märkas	
	Rõõmus	
	Õnnelik	
4.	Tänulik	Mart lippas teiste juurde trenni.
	Murelik	

7. Õhtul tegi Mart kokkuvõtte oma päevast. Märki, mis oli sinu arvates Mardi päevas meeldivat (+) või ebameeldivat (-).

- ☐ Hommikul hakkas Mardi hammas valutama.
- ☐ Matemaatika kontrolltöö tundus poisile raske.
- ☐ Inglise keele sõnade vastamise eest sai Mart kolme.
- ☐ Mart arvas, et treener on ta ära unustanud.
- ☐ Rasmus ja Mart hilinesid suusatrenni.
- ☐ Mart kartis, et saab hilinemise pärast pahandada.
- ☐ Mart sai endale SALU TEAMi T-särgi.
- ☐ Treener andis lootust, et peagi saab ka uued dressid.

8. Mida Mart võis sellest päevast kodus rääkida? Täida lüngad küsimuste abil.

Minu päev

Täna pärast tunde ootas riidehoius (*keda?*), et trenni minna.
Mõtlesin oma koolipäevale ja tundsin (*mida?*)
Matemaatika töö oli minu jaoks (*missugune?*)
Inglise keele õpetaja küsis sõnu, aga mina (*mida tegin?*)
Ka treener ei olnud veel (*mida teinud?*)
See tegi mu tuju päris (*missuguseks?*)
Jäime Rasmusega trenni hiljaks ja siis treener (*mida tegi?*)
Treener võttis minu mõõdud ja lubas (*mida teha?*)
Sain treenerilt veel (*mille?*)
Päev lõppes (*kuidas?*)

7. USU ENDASSE!

Foto: Mihkel Maripuu / Postimees

Kettaheitja Gerd Kanter

Sündis 6. mail 1979. aastal.

Käis koolis Tallinnas, Vigalas ja
Pärnu-Jaagupis.

On 196 cm pikk.

Tuli 2007. aastal maailmameistriks.

On 2008. aasta olümpiavõitja.

*2008. aastal pärast olümpiamänge andis
olümpiavõitja Gerd Kanter intervjuu ajakirjale
SEMU.*

1. Millal sa spordiga tegelema hakkasid?

Ma olen alati spordiga tegelenud. Kas kodus isaga jalgpalli mänginud
või poistega palli tagunud. Olin sportlik laps.

1. Lõpeta laused.

1. Kui Gerd oli laps, siis ta (*mida tegi?*)
2. Gerd oli juba lapsena (*missugune?*)
3. Talle meeldis isa ja poistega (*mida teha?*)

2. Mis oli su esimene trenn, kuhu sa läksid?

Esimeses klassis käisin sport-mängude koolis. Tegime seal kõike:
jooksime, mängisime jalgpalli ja korvpalli. Hiljem käisin veel korv-
palli-trennis, tegin kerge-jõustikku. Kaks aastat käisin ka maadlus-
trennis. Tõsisemalt hakkasin kerge-jõustikuga tegelema 12. klassis.
Kuna ketta-heites olid tulemused head, siis selle juurde jäingi.

2. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest leidsid vastuse.

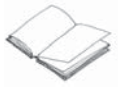
1. Millal Gerd käis sportmängude koolis? ☐
2. Mis treeninguid tegid lapsed sportmängude koolis? ☐
3. Mis ala treeningutest on Gerd veel osa võtnud? ☐
4. Millal hakkas Gerd põhjalikumalt kergejõustikuga tegelema? ☐
5. Mis andis tõuke selleks, et Gerd valis oma põhialaks kettaheite? ☐

3. Missugune laps sa emale-isale olid?

Nad räägivad, et olin hea laps. Küllap ma neile suurt peavalu ei tekitanud.

4. Aga kuidas sa koolis õppisid?

Õppimine oli ka korras. Oli vist ainult mõni aasta, kus ma kiituskirjaga ei lõpetanud.

3. Lõpeta laused.

1. Gerd arvas, et ta oli noorena (*missugune?*) laps.
2. Gerd õppis koolis (*kuidas?*)
2. Peaaegu igal aastal sai Gerd ka (*mille?*)

5. Kui tihti sa trenni teed?

Septembris lõpeb suvehooaeg ja siis on treeninguid vähem. Oktoobri lõpus hakkab taas treenima, siis on kümme trenni nädalas.

4. Vasta küsimustele.

1. Millal lõppes kettaheitjate suvehooaeg?
2. Millal oli Gerdil treeninguid vähem?
3. Mitu korda nädalas Gerd tavaliselt trenni teeb?
4. Mis kuus tuli Gerdil uuesti treenima asuda?

6. Mis on kõige olulisem, et head tulemused tuleksid?

Peamine on see, et oleks suur tahtmine ja visadus. Kui väga püüad, siis saadki hea tulemuse. Peab olema usku endasse. Ja peab olema keegi, kes kõrvalt aitab ja tunnustab.

5. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse Gerdi jutust (T) või mõtlesid juurde (M).

1. Mis omadused peavad sportlasel olema? ☐
2. Mis aitab saavutada head tulemust? ☐
3. Kellesse on sportlasel vaja uskuda? ☐
4. Kes toetavad ja aitavad sportlasi? ☐

7. Milline on sinu sõnum SEMU lugejatele?

Mina soovitan küll kõikidel sporti teha ja sportimist nautida. Ega alati ei pea võitma. Spordi-tegemine ise on tore ja pakub rahulolu.

SEMU, nr 15, september 2008

6. Vasta küsimustele.

1. Mida Gerd SEMU lugejatele soovitas?
2. Mis pole Gerdi arvates spordi puhul väga oluline?
3. Mis on Gerdi arvates sporditegemisel tähtis?

7. Asenda sulgudes olevad väljendid lähedase tähendusega sõnadega.

1. 2008. aastal toimusid Pekingis (*maailma riikide spordimängud*)
.....
2. Gerd Kanter on Pekingi (*mängude kullavõitja*)
kettaheites.
3. Eestis tagasi olles andis olümpiavõitja SEMU ajakirjale (*vastas küsimustele*)
.....

8. Mis omadusi hindab Gerd Kanter? Tõmba üleliigne maha.

Sportlane peab olema visa, püüdlik, hea ja tahtekindel. Sportlane peab uskuma endasse ja vanematesse. On oluline, et sportlase kõrval on keegi, kes teda aitab, kamandab ja tunnustab.

9. Leia tekstist Gerdi sõnum õpilastele. Täienda lauseid teksti abil.

Gerd soovitas kõikidel noortel ja sportimist
Ega alati ei pea Sporditegemine ise on
ja pakub

10. Räägi olümpiavõitjast Gerd Kanterist.

1. Mis spordialaga
tegeleb praegu?

2. Mis spordialadega
tegeles lapsepõlves?

3. Millal hakkas tõsiselt
kettaheitega tegelema?

Foto: Mihkel Maripuu / Postimees

Seni parim tulemus
kettaheites on 73 m ja 38 cm
Loodab heita 75 meetrit!

4. Mis on kõige
hinnalisem autasu?

5. Millest unistab?

**OLÜMPIAVÕITJA JA
MAAILMAMEISTER
GERD KANTER**

11. Gerd rääkis intervjuus sportlasele olulistest omadustest. Need omadused on tähtsad kõigile. Mida sina võiksid meeles pidada?

- ☐ Ma ei valmista teistele oma käitumisega peavalu.
- ☐ Kuulan hoolega, kui mind keegi õpetab, võtan abi vastu.
- ☐ Olen tahtekindel.
- ☐ Õpin hästi.
- ☐ Olen hea ja sõbralik kõigi vastu.
- ☐ Kui ma väga püüan, siis saan ka hea tulemuse.
- ☐ Ma usun endasse ja saan kõigega hakkama.

8. MARDI SÜNNIPÄEV

1 Mardi sünnipäev oli novembri lõpul. Uues elukohas oli poisil vähe sõpru. Seega oli tal mure, keda kutsuda oma sünnipäevale. Mart mõtles kutsuda Rauli. Raul oli tema pinginaaber Ruusa koolis. Ta otsustas kutsuda ka Rasmuse, kellega ta nüüd koos suusa-treeningutel käis. Raulile saatis Mart kutse posti teel. Rasmus sai

oma kutse kätte koolis. Sellega olid Mardi ette-valmistused sünnipäevaks tehtud. Mart jäi põnevusega oma sünnipäeva ootama.

2 Reede hommikul ärkas Mart juba varakult. Poiss lamas vaikselt ja teeskles magajat. Põnev oli oodata, mis kingitusi ta saab. Siis avanes uks ja sünnipäevalised olid kohal. Ema, isa ja Maarja laulsid sünnipäeva-laulu. Isa ulatas Mardile rätikuga kaetud korvi. Korvis liigutas keegi ja varsti ilmus rätiku alt nähtavale must ninaotsake. Nii armas kutsikas! Oh seda rõõmu! Mart oli ammu koerakesest unistanud, kuid ta ei julgenud seda vanematele öelda. Poiss arvas, et linnas ei tule koera-pidamine kõne allagi.

3 Mardi sünnipäeva-pidu toimus laupäeval. Marti tulid õnnitlema ka Taadu ja Mammi. Aga vanaisa juba teadis, et Mart sai sünnipäevaks

kutsika. Taadu oli meisterdanud uhke koerakuudi ja kinkis selle poisile. Mammi tõi suure vahukoore-tordi. Pidu läks kenasti korda. Külalised sõid salatit ja vorstikesi ning jõid morssi. Kõhus leidis ruumi ka tordile. Peagi olid kõhud täis ja siis jagas Mart kõigile sedelid. Ta palus kirjutada paberile koera nime ja panna see korvi. Sünnipäevalaps Mart võttis korvist ühe paberi. Sellele oli kirjutatud: SALLI. Nii saigi Mardi koerake endale nimeks Salli.

Ainult Rauli ei tulnud. Sõber ei helistanud ka, et ta tulla ei saa. See tegi Mardi meele kurvaks. Hiljem sai Mart teada, et Raul oli bussist maha jäänud.

MARDI SÜNNIPÄEV

1 Mardi sünnipäev oli novembri lõpul. Uues elukohas oli poisil vähe sõpru. Seega oli tal mure, keda kutsuda oma sünnipäevale. Mart mõtles kutsuda Rauli. Raul oli tema pinginaaber Ruusa koolis. Ta otsustas kutsuda ka Rasmuse, kellega ta nüüd koos suusa-treeningutel käis. Raulile saatis Mart kutse posti teel. Rasmus sai oma kutse kätte koolis. Sellega olid Mardi ettevalmistused sünnipäevaks tehtud. Mart jäi põnevusega oma sünnipäeva ootama.

1. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest leidsid vastuse.

1. Millal oli Mardi sünnipäev? ☐
2. Mis mure oli Mardil seoses sünnipäevaga? ☐
3. Keda tahtis Mart sünnipäevale kutsuda? ☐
4. Kes oli Raul? ☐
5. Kuidas Mart Raulile ja Rasmusele oma peost teatas? ☐

2. Vali, mis küsimusi saad esitada esimese lõigu kohta. Vasta nendele.

1. Mitu päeva oli Mardi sünnipäevani?
2. Miks Mart kutsus Rauli oma sünnipäevale?
3. Mis ettevalmistusi tegi Mart enne sünnipäeva?
4. Mis ettevalmistusi tegi ema Mardi sünnipäeva eel?
5. Kui vanaks sai Mart?

3. Kasuta kasti olevaid sõnu lausetes. Loe lause iga sõnaga. Tõmba maha, mis ei sobi lausesse.

1. Ettevalmistused algasid juba sünnipäeva.
2. Mart kutsed ja saatis need sõpradele.
3. Poiss hakkas oma sünnipäeva ootama.

1. pärast, varem, enne

2. kirjutas, joonistas, meisterdas, ostis

3. kiiruga, põnevusega, igavusega

4. Nimeta, tegevused mis eelnevad sünnipäevapeole. Jooni sobivad sõnaühendid.

Ettevalmistused sünnipäevaks

kutsete kirjutamine, tordi söömine, külaliste kutsumine, küünalde süütamine, toitude valmistamine, külaliste ootamine.

2 Reede hommikul ärkas Mart juba varakult. Poiss lamas vaikselt ja teeskles magajat. Põnev oli oodata, mis kingitusi ta saab. Siis avanes uks ja sünni-päevalised olid kohal. Ema, isa ja Maarja laulsid sünnipäeva-laulu. Isa ulatas Mardile rätikuga kaetud korvi. Korvis liigutas keegi ja varsti ilmus rätiku alt nähtavale must ninaotsake. Nii armas kutsikas! Oh seda rõõmu! Mart oli ammu koerakesest unistanud, kuid ta ei julgenud seda vanematele öelda. Poiss arvas, et linnas ei tule koera-pidamine kõne allagi.

5. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse teisest lõigust (T) või mõtlesid selle juurde (M).

1. Mis päeval oli Mardi sünnipäev? ☐
2. Kirjelda, mis tegevust märgib sõnapaar *teeskles magamist*? ☐
3. Mida tuleb teha selleks, et teeselda magajat? ☐
4. Milleks Mart teeskles magamist? ☐
5. Mida oli Mardil põnev oodata? ☐
6. Mida tegid sünnipäevalised, kui nad Mardi voodi juurde jõudsid? ☐
7. Kus oli sünnipäevaüllatus peidus? ☐
8. Mida Mart nägi, kui ta korvi enda kätte sai? ☐
9. Miks ei julgenud Mart vanematele varem öelda, et ta endale kutsikat soovis? ☐

6. Asenda sulgudes olev sõna tekstist leitud sõnaga.

Sünnipäeva hommikul

1. Hommikul ei tõusnud Mart üles, vaid (*mängis*) magajat.
2. (*Huvitav*) oli oodata, mis kingitusi ta saab.
3. Uks avanes ja sünnipäevalised olidki (*päral*)
4. Ema, isa ja Maarja (*esitasid*) sünnipäevalaulu.
5. Isa (*andis*) Mardile rätikuga kaetud korvi.
6. Korvist rätiku alt (*tuli*) nähtavale must ninaots.
7. See oli väike armas (*koerake*)

3 Mardi sünnipäeva-pidu toimus laupäeval. Marti tulid õnnitlema ka Taadu ja Mammi. Aga vanaisa juba teadis, et Mart sai sünnipäevaks kutsika. Taadu oli meisterdanud uhke koerakuudi ja kinkis selle poisile. Mammi tõi suure vahukoore-tordi. Piduläks kenasti korda. Külalised sõid salatit ja vorstikesi ning jõid morssi. Kõhus leidis ruumi ka tordile. Peagi olid kõhud täis ja siis

jagas Mart kõigile sedelid. Ta palus kirjutada paberile koera nime ja panna see korvi. Sünnipäevalaps Mart võttis korvist ühe paberi. Sellele oli kirjutatud: SALLI. Nii saigi Mardi koerake endale nimeks Salli.

Ainult Rauli ei tulnud. Sõber ei helistanud ka, et ta tulla ei saa. See tegi Mardi meele kurvaks. Hiljem sai Mart teada, et Raul oli bussist maha jäänud.

7. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse tekstist (T) või mõtlesid juurde (M).

1. Millal toimus Mardi sünnipäevapidu? ☐
2. Kes olid Marti õnnitlema tulnud? ☐
3. Mis sünnipäevakingi sai Mart Taadu käest? ☐
4. Kust võis Taadu teada, et Mart sai kingiks kutsika? ☐
5. Mida külalised Mardi sünnipäeval sõid? ☐
6. Pärast mida jagas Mart kõikidele sedelid? ☐
7. Mida oli tarvis sedelile kirjutada? ☐
8. Kuidas Mart oma kutsikale nime valis? ☐
9. Mis kurvastas Marti? ☐

8. Leia vastus tekstist ja loe laused. Märki, mitmendast lõigust vastuse leidsid.

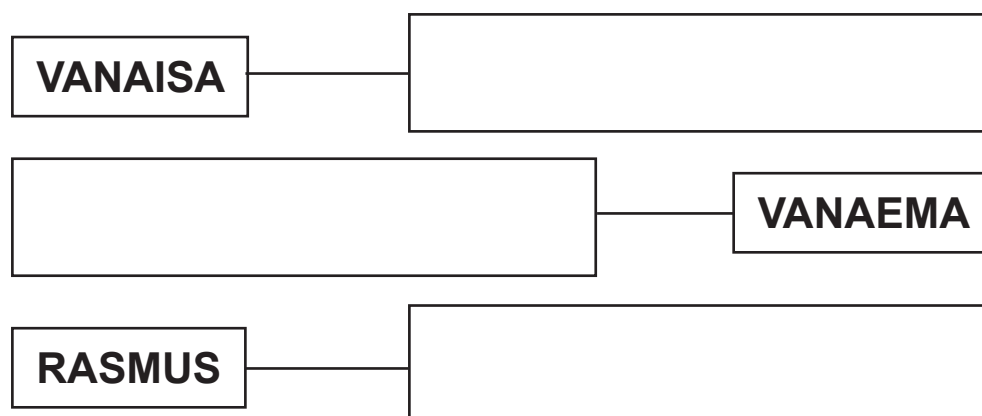
1. Keda Mart oma sünnipäevapeole kutsus?
Vastuse leidsin ... lõigust.
2. Millest Mart unistas ja kuidas tema soov täitus?
Vastuse leidsin ... lõigust.
3. Mida kinkisid Taadu ja Mammi Mardile sünnipäevaks?
Vastuse leidsin ... lõigust.
4. Kuidas Mart oma kutsikale nime loosis?
Vastuse leidsin ... lõigust.

**9. Loe ja võrdle tekstiga. Jooni sõnad, mis teksti ei sobi. Asenda alla-
joonitud sõnad sobivatega. Loe uuesti.**

Kõige armsam kingitus

Ema ja isa kinkisid Mardile sünnipäevaks pisikese kiisu. Tüdruk oli juba ammu endale kutsikat soovinud. Mart arvas, et vanaemad ei luba talle kutsikat. Poiss elas maakodus ja arvas, et linnas on koera pidada raske. Mart valis koerale nimeks Suli. Salli oli Mardi kõige kurvem kingitus.

10. Mis kingitusi Mart veel sai? Leia tekstist ja oletä, mida poiss veel võis kingiks saada. Joonista või kirjuta.

11. Räägi Mardi sünnipäevast.

1. Mardi ettevalmistused sünnipäevaks.

otsustas kutsuda, saatis kutse, jäi ootama

2. Põnev hommik.

ärkas varakult, teeskles magajat, laulsid Mardile, ulatas korvi, kutsikas liigutas, Mardi unistuseks

3. Pidula ja kingitused.

toimus laupäeval, tulid õnnitlema, kinkis koerakuudi, tõi tordi, külalised sõid

4. Kutsikale nime loosimine.

jagas sedelid, palus kirjutada, panid korvi, võttis ühe paberi, sai nime

9. PÜHADE TULEKUL

Julius Oro

1 Käisid ammu mardid hallid,
kadrid käisid oma teed.

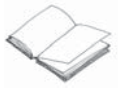
Tulemas on pühad kallid,
rõõmsad jõulupühad need.

2 Talvetaat toob uue ilma,
silub sillad üle vee;
üle jõe ja järvesilma
hiilgab hõbedane tee.

3 Paiskab lemmetava lume
pilvepõuest lendlema;
põllukamar must ja tume
kattub valge vaibaga.

4 Igas majas, igas peres
kõik on pühi ootamas,
lapsed käisid metsaveeres
juba kuuske vaatamas.

1. Loe luuletuse esimene salm ja vasta küsimustele.

1. Loe ja leia, mis tähtpäevad olid novembris?

Novembrikuus olid ja

2. Mis oluline püha on tulemas?

Detsembris on

2. Loe, mis sõnadega luuletaja seda püha iseloomustas. Leia ja jooni kaks olulist sõna.

Jõulupühad on ja

3. Loe luuletuse teine ja kolmas salm ning vasta küsimustele.

1. Missuguseks muutusid ilmad talve saabudes?

2. Mis sõnu kasutas luuletaja talvetaadi tegemistest rääkides?

3. Mitmendas salmis kirjeldas luuletaja talvist ilma?

4. Leia ja jooni kokkusobivad väljendid.

silub sillad üle vee

veekogud kattuvad jääga

hiilgab hõbedane tee

lumi langeb helvestena

põllukamar

järvepind

järvesilm

lumehelbed langevad pilvedest

lemmetav lumi

jää särab päikese käes

pilvepõuest lendlema

külmunud maapind põllul

5. Loe viies salm ja leia, mida luuletaja kirjutas pühade ootamisest.

1. Kes ootasid jõulupühi?

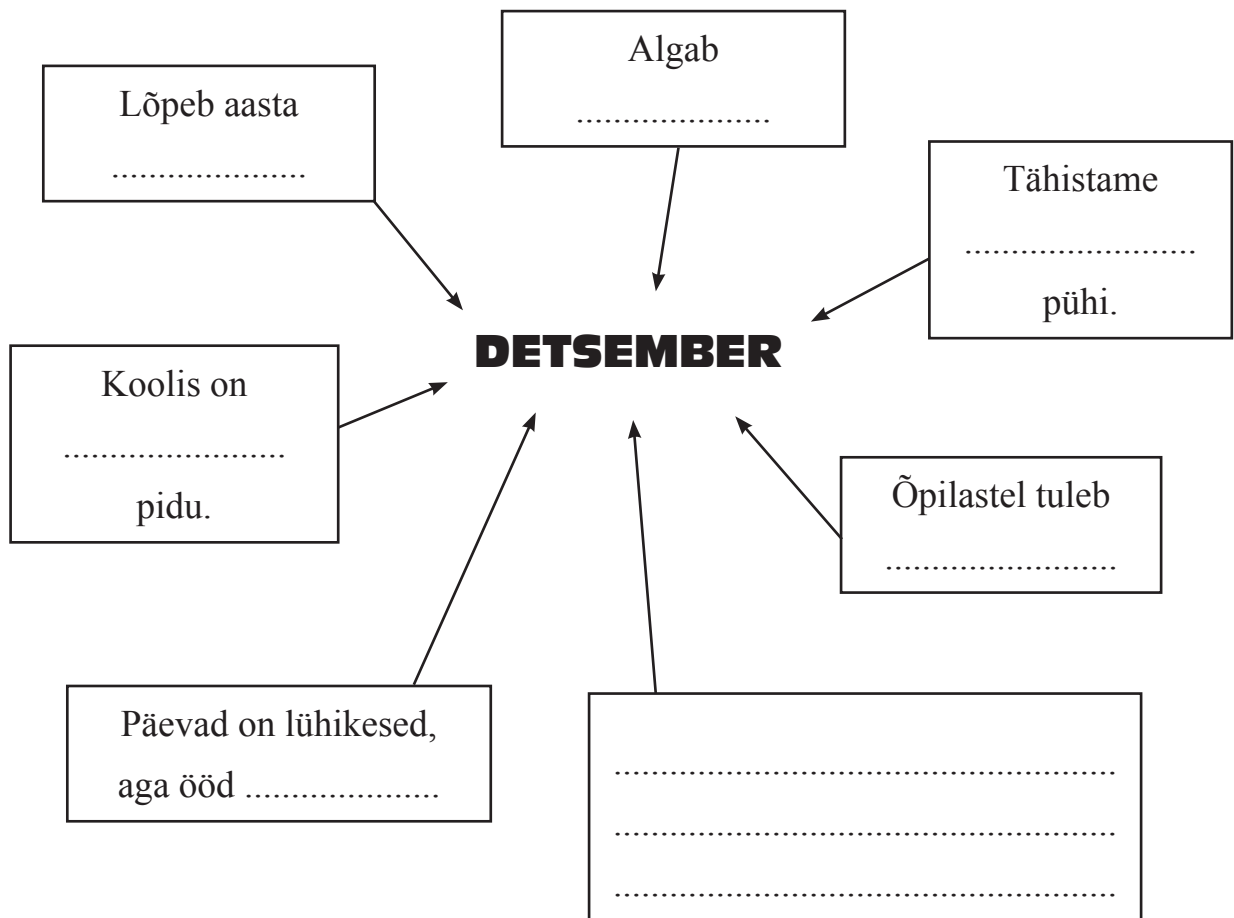
2. Mis ettevalmistusi tegid lapsed enne pühi?

6. Räägi, kuidas sinu pere valmistub jõulupühadeks.

Meie pere

- toob jõulukuuse
- küpsetab
- ostab
- saadab tuttavatele
-

7. Täienda skeemi. Loe laused.

10. HANSUKE JA GRETEKE – I

Muinasjutt

Suure metsa ääres elas vaene puuraidur. Tal oli kaks last. Poisi nimi oli Hans ja tütarlapse nimi Grete. Lapsed käisid tihti isaga metsas kaasas ja aitasid tal hagu korjata.

1 Ühel päeval läksid õde-venda liiga sügavale metsa ja eksisid ära. Saabus öö. Lapsed olid hirmul ja lõdisesid külmast. Nad kõndisid terve öö metsas, kuid ei leidnud koduteed.

Saabus hommik. Lapsed kõndisid edasi ja jõudsid väikese majakese juurde. Hans ja Grete läksid lähemale ja nägid, et majake oli tehtud maiustustest. Maja seinad olid tehtud piparkookidest, katus šokolaadist ja uks ning aknad suhkrust. Laste kõhud olid pärast pikka kõndimist väga tühjad. Hans sirutas käe ja murdis tükikese katuse küljest. Grete võttis seinast suure piparkoogi. Nad istusid murule ja hakkasid sööma.

2 Maja uks avanes ja üks eideke tuli majast välja. Vanaeit rääkis sõbralikult: “Oi, armsad lapsed! Kuidas te küll siia sattusite? Tulge sisse ja olge minu külalised!” Lahke vanaeit võttis lastel käest kinni ja viis nad tuppa. Eideke pakkus neile pannkooke, õunu ja pähkleid. Seejärel juhatas ta lapsed voodisse. Hans ja Grete olid väga õnnelikud ja heitsid magama.

3 Järgmisel hommikul oli kõik hoopis teisiti. Pehme voodi asemel oli külm kivipõrand. Maiustuste maja oli lagunenud hurtsik. Lahke vanaeit oli muutunud nõiamooriks. Ta tiris Hansu voodist välja ja lükkas puuri. Nõid keeras puuri ukse lukku ja pani võtme oma taskusse. Ta kavatses poissi nuumata seni, kuni temast hea priske prae saab. Gretel tuli nõiamoori juures kodutöid teha.

HANSUKE JA GRETEKE – I

Suure metsa ääres elas vaene puuraidur. Tal oli kaks last. Poisi nimi oli Hans ja tütarlapse nimi Grete. Lapsed käisid tihti isaga metsas kaasas ja aitasid tal hagu korjata.

Loe sissejuhatust ja täida lüngad.

Tegelased:

1. Puuraidur – mees, kes raius metsast puid ja müüs neid.

2. Hans –

3. Grete –

Elukoht:

Pere elas (*kuidas?*)

Lapsed aitasid isal (*mida teha?*)

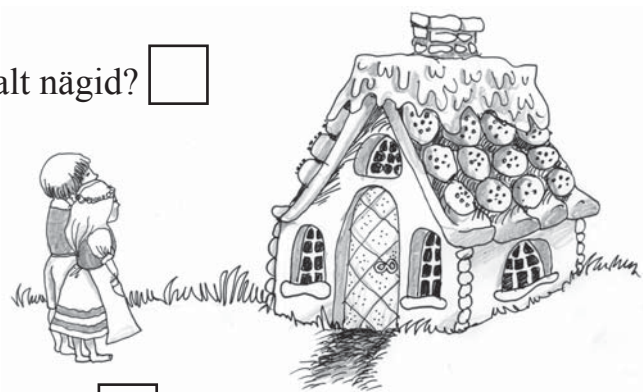
1 Ühel päeval läksid õde-venda liiga sügavale metsa ja eksisid ära. Saabus öö. Lapsed olid hirmul ja lõdisesid külmast. Nad kõndisid terve öö metsas, kuid ei leidnud koduteed.

Saabus hommik. Lapsed kõndisid edasi ja jõudsid väikese majakese juurde. Hans ja Grete läksid lähemale ja nägid, et majake oli tehtud maiustustest. Maja seinad olid tehtud piparkookidest, katus šokolaadist ja uks ning aknad suhkrust. Laste kõhud olid pärast pikka kõndimist väga tühjad. Hans sirutas käe ja murdis tükikese katuse küljest. Grete võttis seinast suure piparkoogi. Nad istusid murule ja hakkasid süüa.

1. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest vastuse leidsid.

1. Mis juhtus Hansu ja Gretega sügaval metsas? ☐
2. Mida tegid lapsed öösel? ☐
3. Kuhu jõudsid Hans ja Grete hommikul? ☐
4. Mida lapsed märkasid, kui nad majakest lähemalt nägid? ☐
5. Millest olid tehtud majakese
seinad? ☐
katus? ☐
aknad ja uksed? ☐
6. Mida tundsid Hans ja Grete pärast metsas kõndimist? ☐
7. Mida lapsed nälja kustutamiseks tegid? ☐

2. Mõtle ja vasta.

1. Milleks võisid Hans ja Grete metsa minna?
2. Millised riided võisid neil seljas olla?
3. Mis pani lapsed öösel metsas olles lõdisema?
4. Miks tundsid lapsed öösel metsas olles hirmu?
5. Mida lootsid lapsed, kui olid leidnud maiustuste majakese?

3. Leia ja jooni sõnaühendid. Loe laused.

läksid metsa, eksisid ära, lõdisesid külmast, ei leidnud koduteed, jõudsid majakese juurde, läksid lähemale, olid tehtud, olid tühjad, murdis tükikese, võttis piparkoogi, hakkasid sööma

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

4. Vali esimesele lõigule sobiv pealkiri:

☐

Hans ja Grete veetsid öö metsas.

☐

Hans ja Grete leidsid tee nõiamaja juurde.

☐

Hans ja Grete jõudsid pärast metsas kõndimist maiustuste maja juurde.

☐

Hans ja Grete olid väga näljased ja otsisid maiustusi.

5. Räägi, mis pildi joonistad esimese lõigu juurde.

2 Maja uks avanes ja üks eideke tuli majast välja. Vanaeit rääkis sõbralikult: “Oi, armsad lapsed! Kuidas te küll siia sattusite? Tulge sisse ja olge minu külalised!” Lahke vanaeit võttis lastel käest kinni ja viis nad tuppa. Eideke pakkus neile pannkooke, õunu ja pähkleid. Seejärel juhatas ta lapsed voodisse. Hans ja Grete olid väga õnnelikud ja heitsid magama.

6. Vasta küsimustele lühidalt ja loe vastus lõigust.

1. Mis sõnadega rääkis vanaeit lastega?
2. Kuhu kutsus eideke lapsed?
3. Millega eit lapsi kostitas?
4. Kuidas Hans ja Grete end vanaeide juures tundsid?

7. Täienda lauseid. Abiks on küsisõnad.

1. Vanaeit oli laste vastu lahke, ta
ei pahandanud, et lapsed maja küljest maiustusi võtsid.
kutsus (*kuhu?*)

pakkus (*mida?*)

juhatas (*kuhu?*)

2. Lapsed olid õnnelikud (*miks?*), sest

8. Vali teisele lõigule pealkiri.

☐

Hans ja Grete jõuavad nõia juurde.

☐

Lahke eit kostitab lapsi ja juhatab nad voodisse puhkama.

☐

Lapsed saavad eide käest süüa.

9. Leia ja jooni sõnaühendid. Loe laused.

tuli välja, rääkis sõbralikult, viis tupp, pakkus pannkooke, juhatas voodisse, heitsid magama

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

10. Räägi, mis pildi joonistad teise lõigu juurde.

3 Järgmisel hommikul oli kõik hoopis teisiti. Pehme voodi asemel oli külm kivipõrand. Maiustuste maja oli lagunenenud hurtsik. Lahke vanaeit oli muutunud nõiamooriks. Ta tiris Hansu voodist välja ja lükkas puuri. Nõid keeras puuri ukse lukku ja pani võtme oma taskusse. Ta kavatses poissi nuumata seni, kuni temast hea priske prae saab. Gretel tuli nõiamoori juures kodutöid teha.

11. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse kolmandast lõigust (T) või mõtlesid juurde (M).

1. Kuidas lapsed end õhtul tundsid, kui magama läksid? ☐

2. Mis oli hommikul eelmise õhtuga võrreldes teisiti? ☐

3. Mida tegi vanaeit Hansuga? ☐

4. Milleks vanaeit Hansu puuri pani? ☐

5. Mida eit pidi tegema, et Hansust priske poiss saaks? ☐

6. Mis oli vanaeidel plaanis Gretega teha? ☐

12. Jooni sõnaühendid, mis sobivad lausesse. Loe laused.

1. Eit pani Hansu	puuri.
luku taha.
ette söögikausi.	
2. Eit kavatses poissi	paksuks sööta.
tööle sundida.
nuumata.	
3. Eit lootis Hansust	maitsvat suppi
priske prae
hea kõhutäie	saada.

13. Leia kolmandale lõigule sobiv pealkiri.

- ☐ Lahke eit oli tegelikult nõid ja tal oli plaan Hansu nuumata.
- ☐ Eit tahtis Grete ja Hansu kodutöid tegema panna.
- ☐ Eit keeras Hansu puuri ukse lukku.
- ☐ Nõiamooril oli kavas Hans paksuks sööta ja ära süüa.

14. Leia ning jooni sõnaühendid. Loe laused.

oli teisiti, lagunenu hurtsik, oli muutunud, lükkas puuri, keeras lukku, kavatses nuumata, kodutöid teha

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

15. Räägi, mis pildi kolmanda lõigu kohta joonistad.

16. Nummerda pildid tegevuste toimumise järjekorras.

1. Hans ja Grete eksisid ära.

Ühel päeval läksid ...
Lapsed hakkasid ...
Hans ja Grete ei leidnud ...
Hommikul hakkasid ...
Hans ja Grete nägid ...

2. Hans ja Grete jõudsid majakese juurde.

Hans ja Grete läksid ...
Lapsed nägid ...
Õe ja venna kõhud ...
Hans ja Grete asusid ...

3. Eideke hoolitses laste eest.

Lahke eideke ...
Eideke pakkus ...
Lapsed sõid ...
Eideke juhatas ...
Hans ja Grete olid ...

4. Nõiamooril oli kuri kavatsus.

Järgmisel hommikul ...
Eit pani Hansu ...
Ta keeras ...
Nõid lubas Hansu ...
Ta tahtis ...

17. Ühenda pildid kavaga.

18. Räägi, mis juhtus metsas Hansu ja Gretega.

HANSUKE JA GRETEKE – II

1 Möödus mitu nädalat. Hans istus puuris luku taga. Nõiamoor pakkus Hansule kõige paremaid toite, aga Grete pidi ülejääkidega leppima. Nõid sundis Gretet igasuguseid kodutöid tegema. Tüdruk murdis pead selle üle, kuidas oma venda vabadusse aidata.

Vana nõia nägemine oli väga vilets. Ta katsus iga päev poisi sõrme. Ta tahtis teada saada, kas Hans ikka kosub kenasti. Kaval poiss ulatas läbi puuri nõiamoorile kanakondi. Nõid imestas, miks poiss paksemaks ei lähe.

2 Möödus veel mõni nädal. Vanaeit muutus kärsituks. Ta ei jõudnud Hansu paksuks minekut ära oodata. Nõid tegi ahju tule ja käsutas Grete vett tassima. Kui ahi juba kuum oli, siis käskis nõid: “Roni ahju! Vaata, kas ahi on juba parajalt kuum.” Grete taipas, mis nõiamooril mõttes oli. Tüdruk ütles: “Aga ma ei tea, kuidas ahju pääseda.” – “Rumal laps! Ahjusuu on nii suur, et isegi mina võin sealt ahju sisse minna,” ütles nõiamoor ja pistis pea ahju. Grete tõukas eite nii kõvasti, et vanaeit ahju kukkus. Tüdruk sulges ruttu ahjuukse ja lükkas riivi ette.

3 Grete avas puuriukse ja päästis venna vabadusse. Nõia majas oli palju kaste täis kulda ja kalliskive. Lapsed toppisid oma taskud varandust täis ja hakkasid koduteed otsima. Hans ja Grete rändasid pool päeva ja jõudsid jõe äärde. Nad astusid üle purde ja jõudsid teisele kaldale. Teisel pool jõge oli lastele tuttav mets. Sealt leidsidki lapsed metsaraja, mis viis neid kodumaja juurde. Isa oli väga rõõmus, kui jälle oma lapsi nägi. Ta polnud enam lootnud oma lapsi elusana näha. Kõigil muredel oli nüüd lõpp ja pere elas õnnelikult.

HANSUKE JA GRETEKE – II

1 Möödus mitu nädalat. Hans istus puuris luku taga. Nõiamoor pakkus Hansule kõige paremaid toite, aga Grete pidi ülejääkidega leppima. Nõid sundis Gretet igasuguseid kodutöid tegema. Tüdruk murdis pead selle üle, kuidas oma venda vabadusse aidata.

Vana nõia nägemine oli väga vilets. Ta katsus iga päev poisi sõrme. Ta tahtis teada saada, kas Hans ikka kosub kenasti. Kaval poiss ulatas läbi puuri nõiamoorile kanakondi. Nõid imestas, miks poiss paksemaks ei lähe.

1. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest leidsid vastuse.

1. Kui kaua aega istus Hans luku taga? ☐
2. Missuguseid toite andis nõid Hansule? ☐
3. Mida sõi Grete? ☐
4. Mis töid käskis nõiamoor Gretel teha? ☐
5. Mis Gretele muret valmistas? ☐
6. Mis tegevust väljendab sõnaühend *murdis pead*? ☐
7. Milleks nõid poisi sõrme katsus? ☐
8. Miks pidi nõid poisi sõrme katsuma? ☐
9. Mida väljendab sõnaühend *kosub kenasti*? ☐
10. Kuidas Hans nõia üle kavaldas? ☐
11. Mille üle nõid kanakonti katsudes imestas? ☐

2. Asenda sulgudes olev sõna tekstist leituga.

1. Nõid pakkus Hansule (*väga häid*) toite.
2. Vana nõia nägemine oli väga (*kehv*)
3. Nõiamoor (*kompis*) iga päev poisi sõrme.
4. Nõid tahtis teada, kas Hans (*muutub paksemaks*) ikka kenasti.
5. Grete (*mõtles*), kuidas venda puurist välja aidata.

3. Leia ja jooni sõnaühendid. Loe laused.

istus luku taga, pakkus toite, sundis tegema, venda aidata, oli vilets, katsus sõrme, tahtis teada, ulatas kanakondi, nõid imestas

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

4. Räägi, mis pildi joonistad selle lõigu juurde.

2 Möödus veel mõni nädal. Vanaeit muutus kärsituks. Ta ei jõudnud Hansu paksuks minekut ära oodata. Nõid tegi ahju tule ja käsutas Grete vett tassima. Kui ahi juba kuum oli, siis käskis nõid: “Roni ahju! Vaata, kas ahi on juba parajalt kuum.” Grete taipas, mis nõiamooril mõttes oli. Tüdruk ütles: “Aga ma ei tea, kuidas ahju pääseda.” – “Rumal laps! Ahjusuu on nii suur, et isegi mina võin sealt ahju sisse minna,” ütles nõiamoor ja pistis pea ahju. Grete tõukas eite nii kõvasti, et vanaeit ahju kukkus. Tüdruk sulges ruttu ahjuukse ja lükkas riivi ette.

5. Vasta küsimustele. Märki, kas leidsid vastuse tekstist (T) või mõtlesid juurde (M).

1. Miks muutus vanaeit kärsituks? ☐
2. Mis plaan oli nõial, kui ta ahju tule tegi? ☐
3. Mis korraldusi jagas nõid Gretele? ☐
4. Milleks pidi Grete ahju ronima? ☐
5. Mida nõiamoor kavatses Gretega teha? ☐
6. Mil moel Grete nõiamoori üle kavaldas? ☐
7. Milleks nõiamoor oma pea ahju pistis? ☐
8. Kuidas Grete nõiamoori rumaluse oma kasuks pööras? ☐
9. Mis juhtus vanamooriga ahjus? ☐

**6. Vali vastuseks sobiv lause tekstist. Leia, mis lause veel võiks sobida.
Jooni sobivad laused.**

1. Mida küsis Grete, kui nõiad käskis tüdrukul ahju ronida?

Miks ma peaksin ahju ronima?

Aga ma ei tea, kuidas ahju pääseda.

Ma ei oska ahju minna. Mismoodi ma sinna pääsen?

2. Mida eit vastas, kui Grete ei tahtnud ahju minna?

Ahjusuu on nii suur, et isegi mina võin sealt ahju sisse minna.

Ahi on ju nii suur, et ma võin ka sellest välja pääseda.

Ahjusuu on ju küllalt suur. Isegi mina võin sinna sisse minna.

Ahjusuu on nii lai, et isegi mina saan sellest sisse.

7. Leia ja jooni sõnaühendid. Loe laused.

muutus kärsituks, ei jõudnud oodata, tegi tule, nõiad käskis, Grete taipas, tüdruk ütles, pistis ahju, tõukas eite, sulges ahjuukse

8. Räägi, mis pildi selle lõigu kohta joonistad.

3 Grete avas puuriukse ja päästis venna vabadusse. Nõia majas oli palju kaste täis kulda ja kalliskive. Lapsed toppisid oma taskud varandust täis ja hakkasid koduteed otsima. Hans ja Grete rändasid pool päeva ja jõudsid jõe äärde. Nad astusid üle purde ja jõudsid teisele kaldale. Teisel pool jõge oli lastele tuttav mets. Sealt leidsidki lapsed metsaraja, mis viis neid kodumaja juurde. Isa oli väga rõõmus, kui jälle oma lapsi nägi. Ta polnud enam lootnud oma lapsi elusana näha. Kõigil muredel oli nüüd lõpp ja pere elas õnnelikult.

9. Vasta küsimustele. Vasta lühidalt ja loe lause.

1. Kuidas Grete Hansu vabadusse aitas?

2. Mida lapsed nõia majast leidsid?

3. Pärast mida hakkasid lapsed koduteed otsima?
4. Kui palju aega kulus Hansul ja Gretel aega jõe äärde jõudmiseks?
5. Mida nägid lapsed teisel pool jõge?
6. Mille kaudu jõudsid lapsed teisele poole jõge?
7. Mida mööda astudes jõudsid lapsed isa maja juurde?
8. Mille üle isa rõõmu tundis?
9. Mis lausega muinasjutt lõpeb?

10. Leia ja jooni sõnaühendid. Loe laused.

päästis venna, toppisid taskud täis, hakkasid otsima, jõudsid jõe äärde, astusid teisele kaldale, leidsid metsaraja, oli rõõmus, elas õnnelikult

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

11. Räägi, mis pildi joonistad selle lõigu juurde.

12. Mõtle ja vasta.

1. Mis aitas Hansul ja Gretel nõiamoori juurest pääseda?
2. Mis aitas Hansu ja Grete perel vaesusest pääseda?

13. Leia tekstist laused ja loe. Kirjuta, mitmendast lõigust vastuse leidsid.

1. Too näiteid nõiamoori kurjuse ja rumaluse kohta.
Esimesest osast leidsin vastuse ... lõigust.
Teisest osast leidsin vastuse ... ja ... lõigust.
2. Too näiteid Hansu ja Grete kavaluse ja tarkuse kohta.
Vastuse leidsin ... ja ... lõigust.

14. Tee kokkuvõtte muinasjutust HANSUKE JA GRETEKE. Vali, mis laused sobivad muinasjutu kokkuvõtteks.

- ☐ Nõiamooril oli kavas ainult Hans ära süüa.
- ☐ Nõid arvas, et saab mõlemad lapsed praeks teha.
- ☐ Nõiamoor sundis Grete tööle.
- ☐ Vanamoor küttis ahju kuumaks ja lükkas Grete ahju.

- ☐ Grete sai nõia plaanist aru ega roninud ahju.
- ☐ Grete kavalus päästis nii tema kui ka Hansu.
- ☐ Nõiamoor sai karistuse õeluse ja rumaluse eest – ta põles ahjus tuhaks.

Vanaeit Hansu ja sundis Grete

Nõial oli kavatsus mõlemad

Nõiamoor oli õel ja

Nõiamoor sai teenitud karistuse – ta

Lapsed olid nõiast ja pääsesid

15. Loe Mati kirjutatud lugu Hansust ja Gretest.

Nad eksisid metsas ära. Nad jõudsid ühe maja juurde. Ta tuli välja ja kutsus nad tuppa. Ta pani poisi puuri ja sundis tüdruku tööle. Ta hoolitses venna eest. Ta küttis ahju ja käskis tal sinna ronida. Ta lükkas ta ahju ja ta põles ära. Nüüd ta päästis oma venna ja nad läksid koju.

■ Mida märkasid? Jooni korduvad sõnad ja asenda. Loe uuesti.

Hans, Grete, Hans ja Grete, lapsed, nõid, nõiamoor, vanaeit

16. Räägi, kuidas Hans ja Grete nõiamoori käest pääsesid. Abiks on iga lõigu olulised sõnad.

1. Laste raske elu nõiamoori juures.

istus luku taga, pakkus toite, sundis tegema, venda aidata, oli vilets, katsus sõrme, tahtis teada, ulatas kanakondi, nõid imestas

2. Hans ja Grete pääsesid nõiamajast.

*muutus kärsituks, ei jõudnud oodata,
tegi tule, nõiad käskis, Grete taipas,
tüdruk ütles, pistis ahju, tõukas eite,
sulges ahjuukse*

3. Lapsed jõudsid õnnelikult koju.

*päästis venna, toppisid taskud täis,
hakkasid otsima, jõudsid jõe äärde,
astusid teisele kaldale, leidsid metsa-
raja, oli rõõmus, elas õnnelikult*

11. PIPARKOOKIDE KÜPSETAMINE

1 Detsember on käes ja jõulud juba üsna lähedal. Enne jõulupühi küpsetab Mardi pere piparkooke.

Ema ostis poest piparkoogi-taigna ja pani külmkappi. Piparkoogi-taigen on pehme ja lõhnav ning väga maitsev. Mart ja Maarja käisid piparkoogi-taigna küljest tükikesi näppimas. Neid oli väga mõnus näksida. Isegi isa pistis vahel mõne raasukese suhu. Lapsed tahtsid hakata piparkooke küpsetama. Ema läks kapist tainast võtma, aga taigen oli otsa saanud. Reedel tõi ema jälle ühe kilo piparkoogi-tainast, aga pani külmiku uksele sedeli:

*See, kes salaja piparkoogitainast
sööb, jääb piparkookidest ilma!*

Nüüd piparkoogitaigen ei kahanenud ja laupäeval võis küpsetama asuda.

2 Ema võttis külmikust taigna-paki välja ja Mart otsis kapist piparkoogivormid. Nüüd puistas ema lauale natuke jahu ja Mart rullis taigna lahti. Lapsed asusid piparkooke vormima. Mart tegi taignast mõned jänesed ja kuused. Maarja vormis kuu ja tähed. Ta pani neile ka rosinatest silmad pähe. Lapsed ladusid piparkoogid pannile. Ema pani panni kuuma ahju ja küpsetas koogid parajalt pruuniks.

3 Varsti oli kogu köök piparkoogi-lõhna täis. Meeldiv lõhn levis tuppa ja meelitas isa kööki piparkooke maitsma. Isa arvas, et piparkoogid on pehmed ja peavad pisut jahtuma. Krõbedad piparkoogid maitsevad kõigile paremini. Maarja hõõrus suhkrust ja munavalgest magusa glasuuri. Siis kaunistas ta mõned piparkoogid valge glasuuriga.

Mart ladus piparkoogid suurele vaagnale jahtuma. Mõned piparkoogid olid tavalised pruunid, teised aga magusa glasuuriga kaetud.

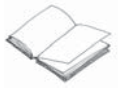
PIPARKOOKIDE KÜPSETAMINE

1 Detsember on käes ja jõulud juba üsna lähedal. Enne jõulupühi küpsetab Mardi pere piparkooke.

Ema ostis poest piparkoogi-taigna ja pani külmkappi. Piparkoogi-taigen on pehme ja lõhnav ning väga maitsev. Mart ja Maarja käisid piparkoogi-taigna küljest tükikesi näppimas. Neid oli väga mõnus näksida. Isegi isa pistis vahel mõne raasukese suhu. Lapsed tahtsid hakata piparkooke küpsetama. Ema läks kapist tainast võtma, aga taigen oli otsa saanud. Reedel tõi ema jälle ühe kilo piparkoogi-tainast, aga pani külmiku uksele sedeli:

*See, kes salaja piparkoogitainast
sööb, jääb piparkookidest ilma!*

Nüüd piparkoogitaigen ei kahanenud ja laupäeval võis küpsetama asuda.

1. Vasta küsimustele lühidalt ja loe vastuseks lause.

1. Mis on detsembrikuu kõige oodatud sündmus?
2. Millal küpsetati Mardi peres piparkooke?
3. Kuhu ema piparkoogitaigna hoiule pani?
4. Missugune on piparkoogitaigen?
5. Mida Mart ja Maarja piparkoogitaignaga tegid?
6. Kellele maitstes veel piparkoogitaigen?
7. Mis selgus, kui lapsed tahtsid piparkooke küpsetada?
8. Mis oli külmiku uksele riputatud sedelile kirjutatud?
9. Millal sai Mardi pere piparkooke küpsetama hakata?

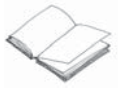

2. Mõtle ja vasta.

1. Miks polnud Mardi pere piparkooke maitsta saanud?
2. Kuhu piparkoogitainas külmkapist kadus?
3. Milleks oli emal tarvis sedelit kirjutada?
4. Kas sinu peres juhtub, et piparkoogitaigen saab enne küpsetamist otsa?

3. Loe laused kõikide sõnadega. Leia, mis sõna oli tekstis. Jooni kõik lausesse sobivad sõnad.

1. Mardi pere küpsetab	enne jõulupühi
detsembrikuul
jõulude ajal	piparkooke.
2. Lastele meeldib piparkoogitainast	maitsta.
näksida.
mekkida.	
3. Ema kirjutas külmikuuksele	kuulutuse.
sedeli.
sildi.	

4. Leia ja jooni olulised sõnaühendid. Loe laused.

ostis ja pani, väga maitsev, käisid näppimas, oli mõnus näksida, pistis suhu, tahtsid hakata, oli otsa saanud, pani sedeli, ei kahanenud

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

2 Ema võttis külmikust taigna-paki välja ja Mart otsis kapist piparkoogi-vormid. Nüüd puistas ema lauale natuke jahu ja Mart rullis taigna lahti. Lapsed asusid piparkooke vormima. Mart tegi taignast mõned jänesed ja kuused. Maarja vormis kuu ja tähed. Ta pani neile ka rosinatest silmad pähe. Lapsed ladusid piparkoogid pannile. Ema pani panni kuuma ahju ja küpsetas koogid parajalt pruuniks.

5. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest leidsid vastuse.

1. Kust ema võttis piparkoogitaigna? ☐
2. Mida Mart kapist otsis? ☐
3. Mida Mart taignaga tegi? ☐
4. Mida Mart ja Maarja tegid koos? ☐
5. Mis kujuga piparkooke tegi Mart? ☐
6. Mis kujuga piparkooke tegi Maarja? ☐
7. Millest tegi Maarja piparkookidele silmad? ☐
8. Missuguseks ema piparkoogid ahjus küpsetas? ☐

6. Mõtle ja vasta.

1. Milleks oli tarvis lauale jahu puistata?
2. Mis köögiriista on tarvis taigna rullimiseks?

7. Tee mitmest lausest üks.

Ema võttis külmikust paki piparkoogitainast. Ema puistas lauale natuke jahu.

1. Ema

Mart rullis taigna lahti. Mart hakkas piparkooke vormima.

2. Mart

8. Leia ja jooni teise lõigu olulised sõnad. Loe laused.

võttis külmikust, otsis kapist, puistas lauale, rullis lahti, asusid vormima, ladusid pannile, küpsetas pruuniks

3 Varsti oli kogu köök piparkoogi-lõhna täis. Meeldiv lõhn levis tuppa ja meelitas isa kööki piparkooke maitsema. Isa arvas, et piparkoogid on pehmed ja peavad pisut jahtuma. Krõbedad piparkoogid maitsevad kõigile paremini. Maarja hõõrus suhkrust ja munavalgest magusa glasuuri. Siis kaunistas ta mõned piparkoogid valge glasuuriga. Mart ladus piparkoogid suurele vaagnale jahtuma. Mõned piparkoogid olid tavalised pruunid, teised aga magusa glasuuriga kaetud.

9. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest vastuse leidsid.

1. Mis lõhna oli köögis tunda? ☐
2. Kuhu levis magus piparkoogi-lõhn? ☐
3. Milleks isa tuli kööki? ☐
4. Mida isa piparkookidest arvas? ☐
5. Missugused piparkoogid on kõige maitavamad? ☐
6. Millega Maarja piparkoogid kaunistas? ☐
7. Mis aineid on vaja glasuuri valmistamiseks? ☐

10. Uuri pilte ja räägi, kuidas Maarja glasuuri valmistas.

+

=

1. Mis aineid oli Maarjal glasuuri tegemiseks vaja?
2. Mida tegi Maarja nende ainetega, et saada glasuuri?

segas

Maarja

hõõrus

suhkrust ja munavalgest glasuuri.

vahustas

3. Milleks oli Maarjal glasuuri tarvis?

11. Kasuta lausetes sõna glasuur.

Maarja hõõrus suhkrust ja munavalgest

See oli valge ja väga magus.

Maarja kaunistas piparkoogid magusa (*millega?*)

12. Tee kokkuvõtte piparkookide küpsetamisest. Loe lõigud ja järjesta.

Loe saadud tekst.

☐ Mart ja Maarja ladusid piparkoogid pannile. Ema pani panni ahju ja küpsetas piparkoogid krõbedaks.

☐ Ema puistas lauale natuke jahu. Mart rullis taigna lahti. Lapsed asusid piparkooke vormima.

☐ Mardi pere küpsetas laupäeval piparkooke. Ema võttis külmikust taigna välja. Mart otsis kapist piparkoogi-vormid.

☐ Maarja kaunistas piparkoogid glasuuriga. Varsti oli kogu köök piparkoogi-lõhna täis.

13. Järjesta tegevused piparkookide valmistamisel.

1. Taigna rullimine.

... Piparkookide küpsetamine.

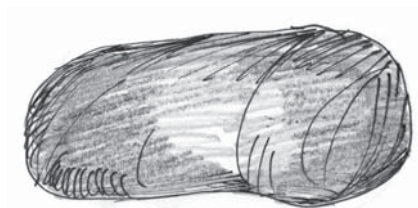
... Piparkookide maitsmine.

... Piparkookide vormimine.

... Piparkookide kaunistamine.

14. Räägi, kuidas lapsed piparkooke küpsetasid.

1. Ettevalmistused küpsetamiseks.

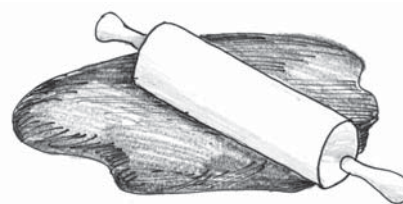
hakkasid küpsetama
võttis külmikust
otsis kapist

2. Piparkookide vormimine.

puistas lauale
rullis lahti
asusid vormima

3. Piparkookide küpsetamine.

ladusid pannile
pani ahju
küpsetas krõbedaks

4. Piparkoogid on valmis.

valmistas glasuuri
kaunistas glasuuriga
lõhn levis

?

15. Missugused on küpsed piparkoogid? Vali nende omadussõnade hulgast sobivad ja kirjuta pildi juurde.

kibedad, magedad, lõhnavad, magusad, krõbedad, karvased, pruunid, kuldsed, maitsvad

.....

.....

.....

.....

.....

?

16. Piparkookide küpsetamine pole keeruline. Kas selle jutu põhjal on võimalik see töö selgeks õppida?

12. JÕULULUULETUSED

Loe mõlemad luuletused. Kumb nendest sulle meeldis? Õpi see pähe ja esita ilmekalt. Joonista kaunistuseks pilt.

OI, KUI HEA!

Leelo Tungal

Oi, kui hea, et käes on jõulud!
Lapsed kuuse all on reas.
Oi, kui hea, et jõululaulud
juba ammu on meil peas.

Oi, kui valgeks muutub tuba
siis, kui särab jõulupuu!
Oi, kui rõõmsalt naerab juba
jõuluvana kotisuu!

EI OSKA SALMI

Uno Sikemäe

Jõuluvana, ma ei oska
sulle salmi lugeda,
luba kingituse tasuks
ühel jalal hüpata.

Luba, et sul habet paitan
enne kui ma kingi saan,
ja kui sellest veel ei aita,
teisel jalal hüppan ka.

13. JÕULUPUU

1 Jõulude ajal särab meie kodudes küünlatuledes kuusepuu. Me ei kujuta jõulusid ilma jõulukuuseta ettegi. Pühadepuu paneb särama laste silmad ja täidab toa kuuselõhnaga. Jõulupuu tuppa toomine on rohkem kui kakssada aastat vana komme. See tava jõudis Eestisse Saksamaalt ja Rootsist. Algul seisis ehitud kuusepuu vaid mõisa-saalis. Hiljem levis see komme sealt ka meie talutaredesse. Enne kuusejala leiutamist riputasid inimesed jõulukuused lakke.

2 Igal aastal raiuvad inimesed metsast maha tuhandeid kuuski. Kuid pühadeks võib ehtida ka koduõuel sirguva kuuse. Mõned pered ostavad endale tuppa kunst-kuuse. Peale pühi pakivad nad kuuse karpi järgmisi jõule ootama. Üks võimalus on minna kuusepuud ehtima lähedal asuvasse metsa – rõõmuks nii endale kui ka metsloomadele.

JÕULUPUU

1 Jõulude ajal särab meie kodudes küünlatuledes kuusepuu. Me ei kujuta jõulusid ilma jõulukuuseta ettegi. Pühadepuu paneb särama laste silmad ja täidab toa kuuselõhnaga. Jõulupuu tuppa toomine on rohkem kui kakssada aastat vana komme. See tava jõudis Eestisse Saksamaalt ja Rootsist. Algul seisis ehitud kuusepuu vaid mõisasaalis. Hiljem levis see komme sealt ka meie talutaredesse. Enne kuusejala leiutamist riputasid inimesed jõulukuused lakke.

1. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest vastuse leidsid.

1. Mis on meie kodudes jõulude ajal tähtsal kohal? ☐
2. Kuidas mõjub kuusepuu lastele? ☐
3. Kui vana on jõulukuuse tuppa toomise komme? ☐
4. Kus oli enne Eestit komme jõuluks kuusk tuppa tuua? ☐
5. Kust tuli kuuse ehtimise komme meie taludesse? ☐
6. Millal riputasid inimesed kuusepuu lakke? ☐

2. Leia ja jooni tekstis kõik kuuse kohta kasutatud sõnad. Kirjuta need.

.....
.....
.....

3. Moodusta lauseid.

särab	{	rõõmust	{	pipargoogilõhn	levis
		tuledes		komme	
		heledalt		telefon on	

2 Igal aastal raiuvad inimesed metsast maha tuhandeid kuuski. Kuid pühadeks võib ehtida ka koduõuel sirguva kuuse. Mõned pered ostavad endale tuppa kunst-kuuse. Peale pühi pakivad nad kuuse karpi järgmisi jõule ootama. Üks võimalus on minna kuusepuud ehtima lähedal asuvasse metsa – rõõmuks nii endale kui ka metsloomadele.

4. Vasta küsimustele. Märki, mitmest lausest vastuse leidsid.

1. Kui palju raiuvad inimesed jõulude eel metsast kuuski? ☐
2. Mida on metsapuude hoidmiseks mõttekas teha? ☐
3. Kuhu panevad inimesed pärast jõule kunstkuuse? ☐

5. Mõtle ja vasta.

1. Kas sinu pere kaunistab jõuludeks kuuse?
2. Mis saab metsast toodud kuusepuudest pärast pühi?

6. Leia ja jooni sõnaühendid. Loe laused.

särab kuusepuu, täidab kuuselõhnaga, on vana komme, raiuvad maha, võib ehtida, ostavad kunstkuuse, pakivad karpi, minna metsa

■ Moodusta nende sõnaühenditega lauseid.

7. Vaata pilte. Räägi, kuidas sai Mardi pere jõulupuu.

8. Räägi oma jõulupuust.

14. MARDI JÕULUKALENDER

Detsembris oli väga palju toimetamisi nii koolis kui ka kodus. Et kõik tegevused meeles püsiksid, otsustas Mart endale kalendri valmistada. Mart riputas kalendri seinale. Poiss täiendas oma kalendrit peaaegu iga päev.

1 Kaunistame oma klassi aknaid.	2	3	4
5	6	7 Teatrietendus Vanemuises	8
9	10	11	12 Kirjutan sõpradele postkaarte
13	14 Küpsetame piparkooke	15 Klassiõhtu	16
17 Jõuluvana isa töö juures	18 Jõulupidu koolis	19	20 Algab vaheaeg
21 Isa toob jõulukuuse	22 Kaunistame kuuske	23 Sõidame vana-ema juurde maale	24 Jõululaupäev Allika talu jõulud
25 1. jõulupüha	26 2. jõulupüha	27	28
29	30	31 Vana-aasta õhtu Alatskivil	1. jaanuar ALGAB AASTA

1. Vasta küsimustele teksti abil.

1. Millal on hästi palju toimetamisi ja üritusi?
2. Milleks tegi Mart endale jõulukalendri?
3. Kuhu Mart pani jõulukalendri?
4. Millal Mart oma jõulukalendrit täiendas?

2. Vasta küsimustele kalendri abil.

1. Kus Mart käis teatrietendust vaatamas?
2. Millal oli Mardi isa töö juures jõuluvana?
3. Kellele sõitis Mart 23. detsembril külla?

3. Koosta Mardi kalendri kohta küsimusi. Esita need kaaslastele vastamiseks.

KUS? MILLAL? MILLEKS?

4. Täida lüngad jõulukalendri abil.

24. detsembril on
25. ja 26. detsembril on
31. detsembril on
- Uus aasta algab
- Mardi koolis oli jõulupidu
- Talveaheaeg algas

5. Tee oma jõulukalender.

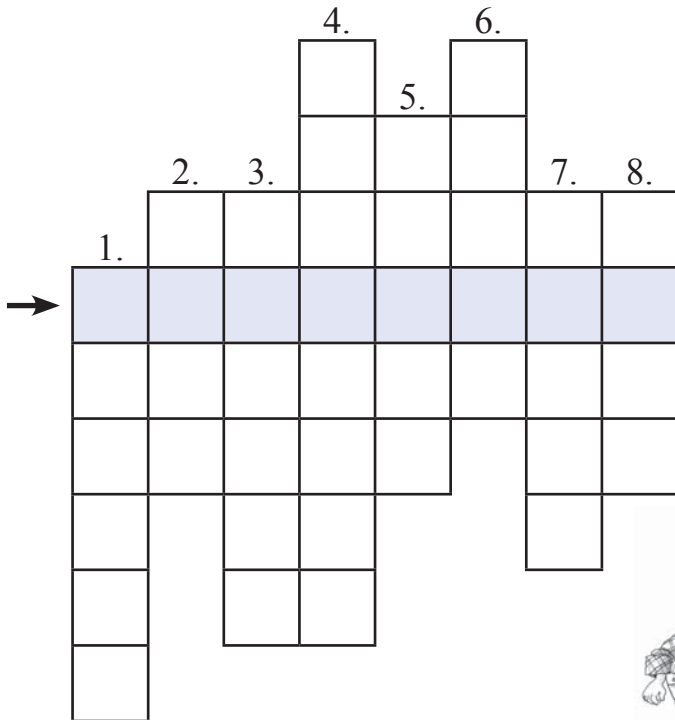
..... **JÕULUKALENDER**

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14.	15	16
17	18	19	20
21	22	23	24 Jõululaupäev
25 1. jõulupüha	26 2. jõulupüha	27	28
29	30	31 Vana-aasta õhtu	1. jaanuar ALGAB AASTA

NUPUTAMISEKS

3. VANAISA ON HEA

Ristsõna vastuseks on Astrid Lindgreni raamatu tegelase nimi.

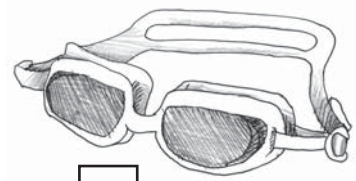
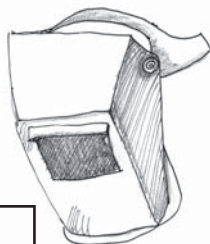
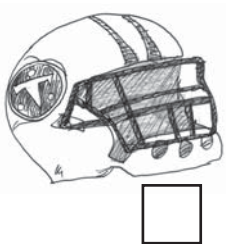

1. Vanaisale maitseteid kõha...
2. Ese, mille sees vanaisa oma tööriistu hoidis.
3. Põhjatalu tütarlapse nimi.
4. Küla nimi, kus tegevus toimus.
5. Vahetalu poisi nimi (rotifarm).
6. Vahetalu tütarlapse nimi.
7. Vahetalu poisi nimi (Albertina omanik).
8. Põhjatalu tütarlapse nimi.

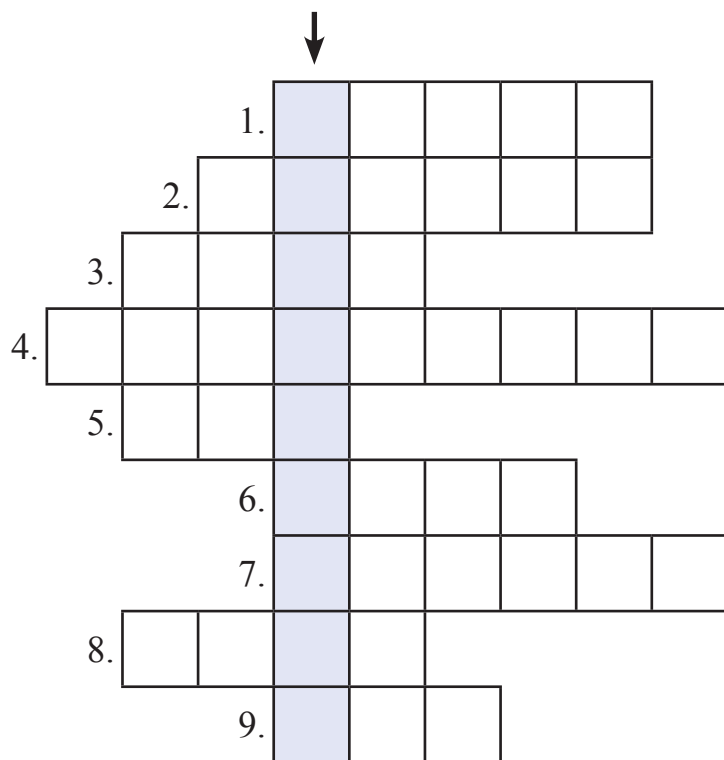

4. MARDIPÄEV

Leia näokatted, mis võiksid sobida mardisandile. Joonista veel mardimaske.

Ristsõna vastusena saad teada, mida kadrisandid vanasti soovisid.

1. Mardi klassiõe nimi.

2. Mardi sõbra nimi.

3. Loo peategelane.

4. Mida soovisid mardisandid?

5. Mardisantide juht on mardi...

6. Ema pakkus santidele ... kooki.

7. Mardikuu.

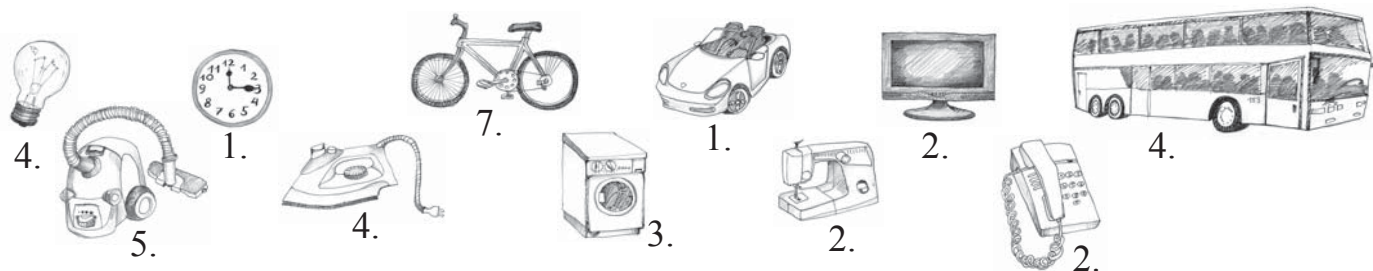
8. Mardipäeva tegelane on mardi...

9. Kadrisantide juht on kadri...

Kadrisandid soovisid

5. NOORPAGANA LOOD

Kirjuta igast sõnast järjekorranumbrile vastav täht. Saad ühe muinasjutu-tegelase.

.....
Mille poolest on see tegelane Noorpagana sarnane?

6. MART SAAB SALU TEAMI DRESSID

Kelle T-särgid olid suusatreeneri kapis?

7. USU ENDASSE!

Kirjuta ruutudesse puuduvad arvud ja vastuseks saad Gerd Kanteri rinnanumbri Pekingi olümpiamängudel.

			4.
1.	2.	3.	

1. Gerdi pikkus sentimeetrites.
2. Gerdi sünnikuupäev.
3. Senine parim kettaheite-tulemus on 73 meetrit ja ... sentimeetrit
4. Gerdi sünniaasta.

Gerd Kanteri rinnanumber Pekingi olümpial oli

8. MARDI SÜNNIPÄEV

Mart otsustas Raulile sellise sünnipäeva-kutse saata.

Armas sõber Raul

Päljun tule minu sünnipäevale laupäeval kell 16

Mart

Mida Mart teatas?

.....

.....

.....

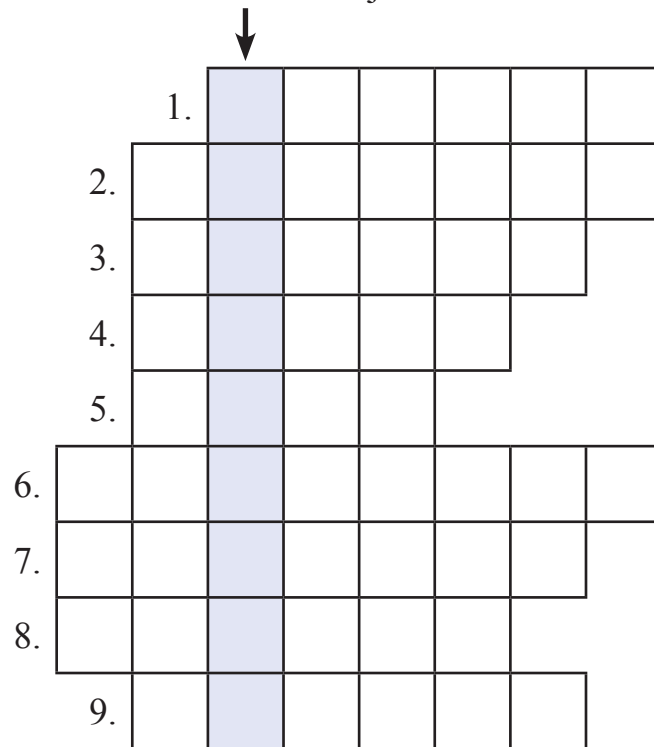
Sünnipäeva külalised kirjutasid paberile koeranimesid. Leia ruudustikust nimed *Polla*, *Muri*, *Kaaru*, *Kuta*, *Salli*, *Riki*, *Palli*, *Joosu*.

J	O	O	S	U	K
A	K	A	A	R	U
P	A	L	L	I	T
P	O	L	L	A	A
M	U	R	I	K	I

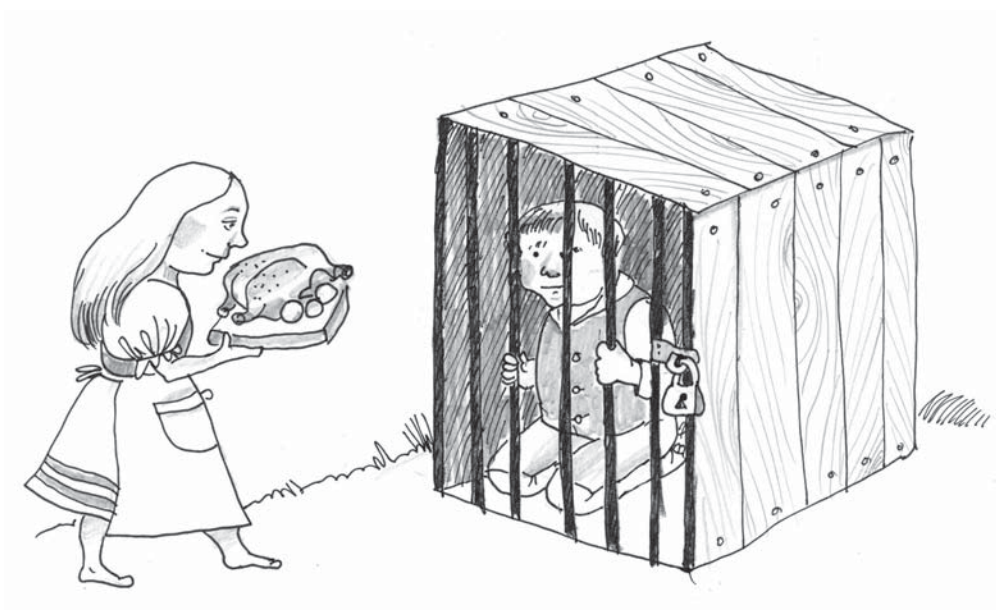
9. HANSUKE JA GRETEKE

Lahenda ristsõna. Sobivad sõnad leiad muinasjutu esimesest osast.

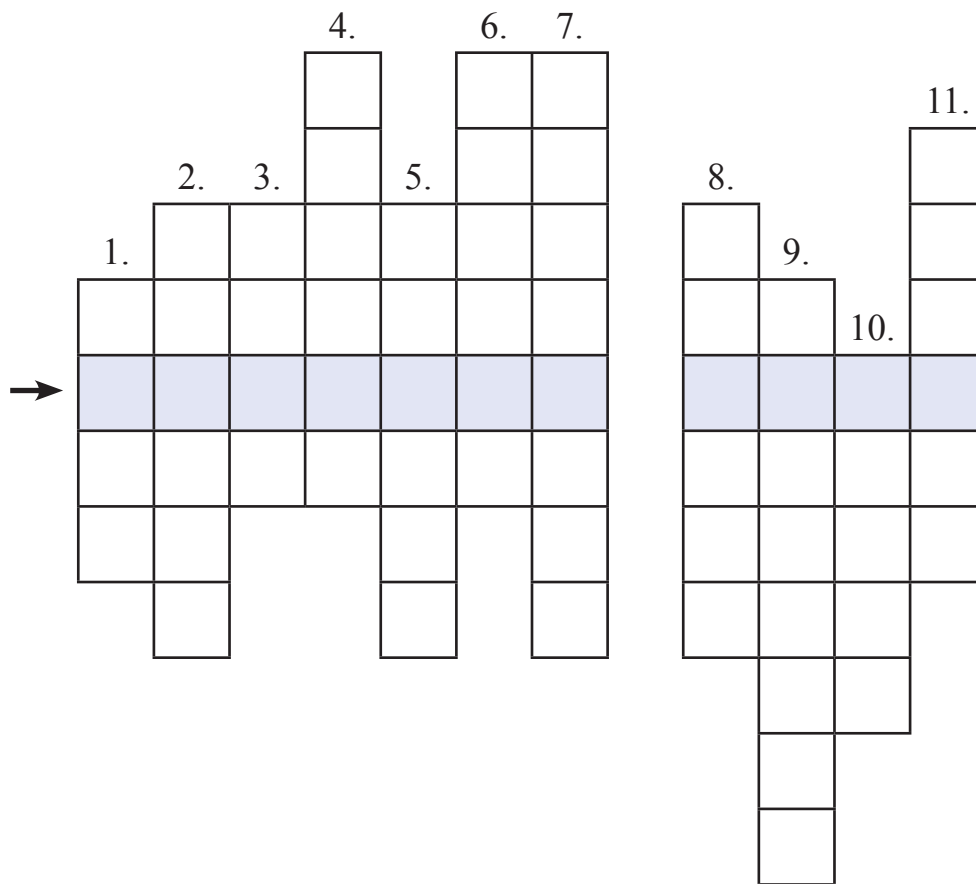

1. Ulatas (toitu). 2. Väike lagunenud maja. 3. Aine, millest olid tehtud nõiamaja aknad. 4. Hansu õde. 5. Peenikesed puuoksad, mida lapsed metsast korjasid. 6. Vanaeit selles muinasjutus. 7. Värises (külmast). 8. Söötis paksuks. 9. Rasvane ja suur (praad).

Ülevalt alla: Hansu ja Grete isa oli

Lahenda ristsõna. Abiks kasuta muinasjutu teise osa teksti.

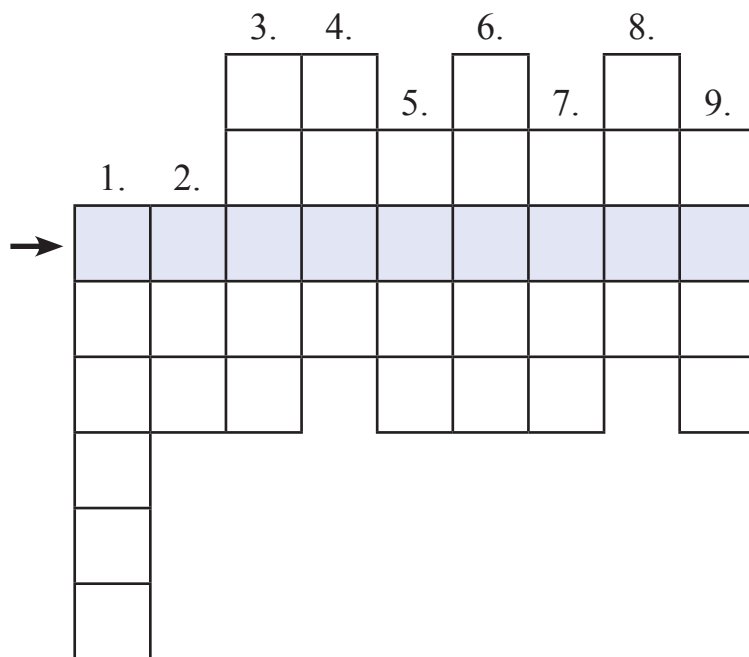
1. Näpp. 2. Matkas, astus. 3. Grete vend. 4. Pani kinni (ukse). 5. Kehv (nägemine).
6. ... pead ehk mõtles. 7. Asi, mille Hans nõiamoorile ulatas. 8. ...kivid, osa nõiamajast
saadud rikkusest. 9. Õel muinasjututegelane. 10. Kitsas sillake üle jõe. 11. Sai aru,
aimas ette.

Vasakult paremale: muinasjutul on

13. JÕULUPUU

Lahenda jõuluristsõna, mille koostas Airis.

1. Külm maiustus. 2. Eestis kasvav puuvili. 3. Okaspuu, mis tuuakse jõuluks tuppa. 4. Külm aastaeg. 5. Ese, mille lapsed jõulude ajal aknalauale panevad. 6. Aastaeg, mis tuleb pärast talve. 7. Poisinimi. 8. NOOR vastandsõna. 9. Komme ehk ...

Vasakult paremale:

MEENUTAME LOETUD JUTTE

1. Märki õige vastus X-ga.

1. Bullerby lastest kirjutas jutustuse

- ☐ Leelo Tungal.
- ☐ Henno Kão.
- ☐ Astrid Lindgren.

2. 10. november on

- ☐ Mardi sünnipäev.
- ☐ Mardi nimepäev.
- ☐ mardilaupäev.

3. Margus Salu on

- ☐ Rasmuse isa.
- ☐ Mardi isa.
- ☐ korvpallitreener.

4. Detsember on

- ☐ jõulukuu.
- ☐ porikuu.
- ☐ naljakuu.

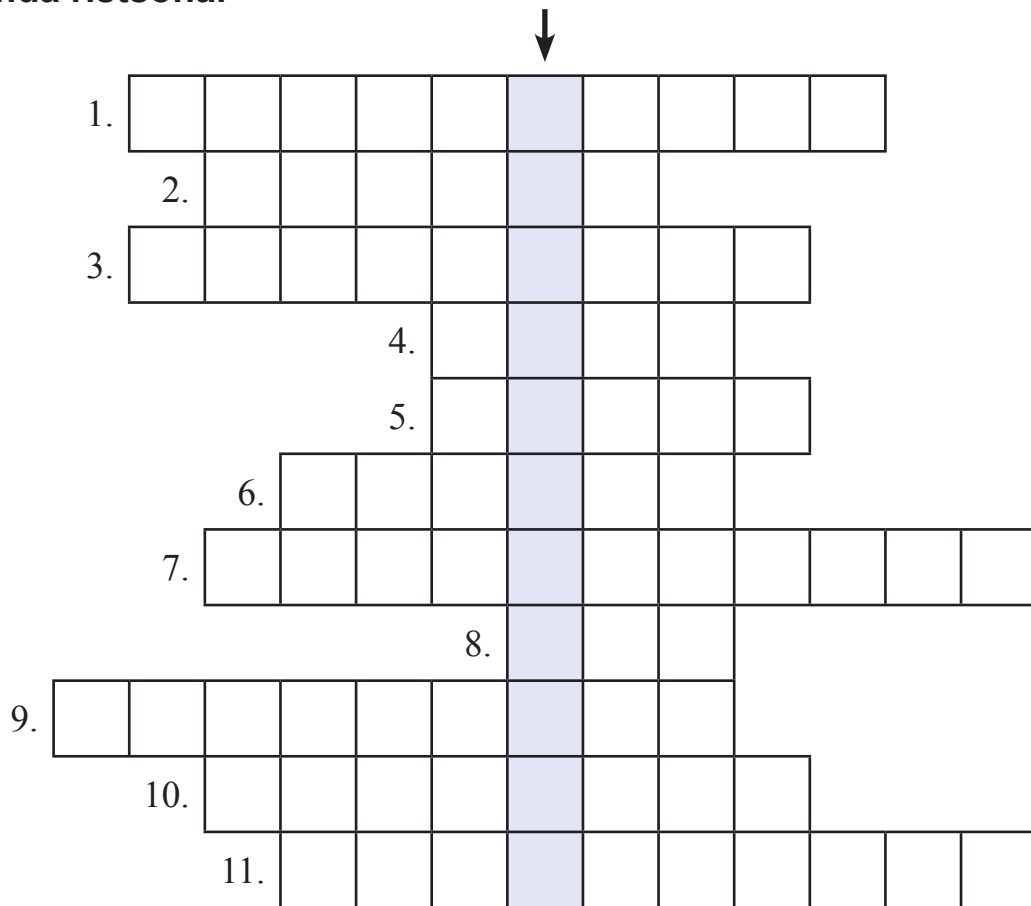
2. Igas lauses on üks sõna, mis sisult ei sobi. Jooni see sõna. Asenda joonitud sõna õigega. Loe tekst uuesti.

Mart Pettai käis jalgpallitrennis. Meeskonna treeneriks oli Martin Salu. Suusatajatel olid uhked spordipüksid. Ka Maarja tahtis endale neid dresse. Treener võttis Mardilt raha ja telliski poisile dressid. Mart sai endale ka kollase T-särgi, millel oli kiri MARDI-TEAM.

3. Mis oli sinu lemmiklugu?

.....

4. Lahenda ristsõna.

1. Talvised pühad. 2. Mardi..., maskides inimesed. 3. Tähtpäev 10. novembril.
4. ja 5. Muinasjututegelased. 6. Näokatted. 7. Eesti luuletaja ees- ja perekonnanimi.
8. Luuletaja perekonnanimi: Julius ... 9. Tegelane Henno Kão raamatust. 10. Mardi
kõige armsam sünnipäevakingitus. 11. Eesti kettaheitja ees- ja perekonnanimi.

Vastuseks joonista pilt.

